

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

Kasım : 1988

Sayı : 229

Gündem : Toplu Sözleşmeler..

Kamu kesiminde son kararı “Komisyon” verecek

KASIM

1988

Sayı : 229

SAHİBİ :

TÜRKİYE İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
ADINA
GENEL BAŞKAN
ŞEVKET YILMAZ

YAZIİŞLERİ MÜDÜRÜ :

ERDAL TÜT

MÜESSESE MÜDÜRÜ :

ORHAN BALABAN

YAZI KURULU :

BURHAN DODANLI
ERKİN OKAY

DERGİ ADRESİ :

TÜRK-İŞ GENEL MERKEZİ
KIZILAY-ANKARA
Tel: 33 38 24

ABONE :

Yurtiçi, 6 aylık 9.000.-TL.
Yıllık 18.000.-TL.
Yurtdışı 6 aylık 20.000.-TL.
Yıllık 40.000.-TL.

FOTOĞRAFLAR:

NİHAT ÜSTÜN

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK
TÜRK-İŞ PASAJI NO: 2
KIZILAY-ANKARA
TEL : 134 14 71

DERGİMİZ
BASIN AHLAK
YASASINA UYAR

BASKI TARİHİ : 09.12.1988

Adalet'in Tecellisi

Ş. YILMAZ ve E. KUL
BERAAT ETTİ

TÜRK-İŞ yöneticileri hakkında açılmış davalardan biri daha beraatle sonuçlandı. Genel Başkan Şevket Yılmaz ve Genel Sekreter Emin Kul, haklarında sendikalar, Yasası'na aykırı hareket ettikleri iddiasıyla açılan davada beraat ettiler. Adana 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nde 1 Aralık günü yapılan duruşmada Genel Başkan Şevket Yılmaz, Genel Sekreter Emin Kul, TÜRK-İŞ 4. Bölge Temsilcisi Hüseyin Elbek ve TÜRK-İŞ Personeli Abdurrahman Özalp, 2821 sayılı sendikalar Yasası'nın 37. maddesinin 2. fıkrasına aykırı hareket etmediklerini savundular. TÜRK-İŞ Huku Danışmanı Avukat Hüseyin Ekmekçioğlu da eylemin, yasada yapılan bir değişiklikle suç olmaktan çıkarıldığını, aynı konuda aynı kişiler hakkında İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa Asliye Ceza Mahkemeleri'nde açılan davalarda da beraat kararları verildiğini hatırlatarak, beraat kararı verilmesini istedi.

İçindekiler

1	ZONGULDAK SÖZLEŞMESİNDE ANLAŞMA OLDU..
2	TÜRK-İŞ BÖLGE VE İL TEMSİLCİLERİ TOPLANTISI
5	SÖZLEŞMELER İÇİN ORTAK HAREKET ETME KARARI
7	TKİ SÖZLEŞMESİ İMZALANDI
8	İŞ HUKUKU'NUN ÇIKMAZLARI VE PARLAMENTODAN BEKLENENLER KONUSU PANEL/KONFERANS
16	DEMOKRATİK TOPLUMDA SENDİKALARIN ROLÜ KONUSU SEMİNER
20	TEKSİF BAŞKANLAR KURULU TOPLANTISI
21	KOOPERATİFÇİLİKTE AFRIKA ÜLKELERİNİN GERİSİNDEYİZ
23	TEMEL EĞİTİM SEMİNERLERİ
24	İŞÇİ SAĞLIĞI SEMİNERLERİ
25	DEMİRYOL-İŞ LİKAT-İŞ SEMİNERLERİ
26	SOSYAL SİGORTALAR VE FARKLI UYGULAMALAR
28	KÖŞEMDEN KAYA ÖZDEMİR
29	TÜRK-İŞ ARAŞTIRMASI
30	TES-İŞ BAŞKANLAR KURULU
31	GELİN SORUNLARI ELBİRLİĞİ EDEREK ÇÖZELİM
32	TÜKETİCİNİN KORUNMASI

ZONGULDAK MADEN İŞÇİLERİNİN SÖZLEŞMESİ'NDE ANLAŞMA OLDU..

Genel Maden-İş Genel Başkanı Mehmet TEZER, Anlaşma olması üzerine yaptığı açıklamada "Toplu sözleşmeyi masada bitirmek büyük mutluluk" dedi..

GENEL MADEN-İŞ Zonguldak kömür ocaklarında çalışan 45 bin Maden işçisi adına işveren sendikası Kamu-Sen'le sürdürdüğü toplu sözleşme çalışması, greve bir adım kala anlaşmayla sonuçlandı.

19 Temmuz 1988 tarihinden beri süren toplu iş sözleşmesi çalışmasında önce uyumazlık zaptı tutulmuş, daha sonra grev kararı alınmıştı.

GREVE HAZIRLANILIRKEN ANLAŞMA OLDU..

29 Kasım 1988 tarihinde greve hazırlanan Zonguldak kömür işçileri, ve Genel Maden-İş, tarafların yoğun temasları neticesinde konuyu yeniden görüşülmesiyle greve bir gün kala anlaşma sağlandı..

Genel Maden-İş yöneticileri, TÜRK-İŞ yöneticileri, Kamu-İş yöneticileri ve Bakanlar düzeyinde ele alınan toplu iş sözleşmesi'ndeki uyuşmazlık durumu, Zonguldak işçisine öngörülen yüzde 154 or-

talama zam ile sonuçlandı, toplu sözleşmede anlaşmaya varıldı.

SÖZLEŞMEDE ÜCRET ZAMLARI..

Zonguldak Maden İşçisi için bağitlanan toplu iş sözleşmesiyle, 1.7.1988 tarihinden geçerli olmak üzere 1. yılın ilk altı ayı için + 46 bin x yüzde 38, ikinci altı ay için + 37 bin x yüzde 28 zam yapıldı. İkinci yıl zamları da ilk altı ay yüzde 20, ikinci yıl altı ay yüzde 20 olarak belirlendi..

Genel Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet Tezer, tarafından 11 saat süren müzakere sonunuda toplu iş sözleşmesinin anlaşma ile sonuçlanması üzerine alınan grev ve lokavt kararlarının kalktığını belirterek "Toplu sözleşmeyi masada bitirmek büyük mutluluk" dedi..

MEHMET TEZER'İN AÇIKLAMASI

Mehmet Tezer şöyle dedi:

"Alınan netice bugünkü şartlara göre, hayat pahalılığını karşılayacak ölçüde olmamakla beraber, toplu sözleşme süresince ver-

diğimiz büyük mücadele ve işçimizin desteği sonunda ve diğer sözleşmelere oranla maden işçisini memnun edecek düzeye ulaştırılmıştır.

Bu mücadelemiz sırasında, bize her türlü desteği veren üst kuruluşumuz TÜRK-İŞ'le, basınyayın kuruluşlarına, Zonguldak halkına ve bu sorunumuzla ilgilenen tüm kuruluşlarla kamuoyumuza işçilerimiz ve sendikamız adına şükranlarımızı sunarım."

210 MİLYAR LİRA EK YÜK GETİRİYOR..

Zonguldak Maden İşçileri sözleşmesiyle, sosyal yardımlarda da artışlar getirilirken, kazmacı ve domuz damcılarına da çalıştığı güç iş için bin lira ödenecek. İşçiye verilen 3 tonluk kömür hakkında bir değişiklik olmadı, ancak bu kömürden KDV ve gelir vergisi kesilmeyecek.

Genel Maden-İş ile Kamu-Sen arasındaki toplu iş sözleşmesi Türkiye Taşkömürü kurumu'na 210 milyar lira ek yük getirdiği bildirildi.

TÜRK-İŞ Bölge ve İl Temsilcileri

Genel Başkan Yılmaz: yüzünden çalışma

TÜRK-İŞ Bölge ve İl Temsilcileri, 11 Kasım tarihinde Genel Merkez salonlarında toplandılar.

Önümüzdeki yılın Toplu Sözleşmelerinde karşılaşılması muhtemel sorunlarla, delege seçimleri ve şube kongrelerinin ne şekilde izleneceği konularının görüşüldüğü toplantıyı bir konuşmayla açan

herkesin malumudur. Bu sorunların çözümünde sıkı bir işbirliğine gerek vardır. Özel kesimde yapılan toplu sözleşmelerin bu enflasyon

karşısında ancak 1, 2 ay mana ifade ettiğini görüyoruz. kamu kesiminde ise, kerhen imzaladığımız toplu iş sözleşmelerinin, hiç bir sevindiriciliği kalmadı. Bunun başlı-

rine ancak bir kişi alınca işsizlik süratle gelişmiş ve maalesef bu metod özel sektörde yansımıştır. İşçi çıkaran işyerlerine Çalışma Bakanlığı müfettiş ile göndermek zahmetine katlanmamaktadır. Bu politikaların böylesine sürüp gitmesi sağlıklı bir çalışma barışını engellemektedir."

Yılmaz: "SEKA Grevi'nde günlük zarar 1.5 milyar liradır. Bu zararın sorumlusu kimdir?, cevabını kim verecektir?"

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, 1989 yılında yaklaşık 640 bin işçi için toplu sözleşme yapılacağını belirtti.

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri **Orhan Balaban**'ın, toplantının amacını sunuşundan sonra, TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, Bölge ve İl Temsilcilerine hitaben yaptığı konuşmada özetle şunları söyledi:

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI

"Sendikaların ve işçilerimizin bugün içinde bulunduğu sorunlar

ca sebebi Özal Hükümetinin, yılbaşlarında ilan ettiği enflasyon hızının, yıl sonlarında ikiye, üç'e katlanmasıdır.

Öte yandan hükümet beş yıldan beri çeşitli nedenlerle işten ayırılan veya çıkarılan on kişinin ye-

SEKA GREVİ'NİN DURUMU

TÜRK-İŞ Genel Başkanı, halen 11 bin 612 işçinin greve devam ettiğini, 54 bin işçi için grev kararı alındığı, 26 bin işçinin toplu iş sözleşmesinin de uyuşmazlıkta bulunduğunu kaydederek, şöyle konuştu:

Toplantısı Ankarada Yapıldı

“Hükümetin bu politikası barışı sağlığını kaybetti”

tüm emeklilere daha iyi imkanların sağlanacağını söyledi.

ORHAN BALABAN'IN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ İl ve Bölge Temsilcileri toplantısında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan Balaban, 1989

“SEKA grevi 67. günündedir. Kağıt fiyatları yükselmiş, karbor-sa almış yürümüştür. Seka'nın günlük zararı 1.5 milyar liradır. Bu zararın sorumlusu kimdir, cevabını kim verecektir? Seka grevik hükümetin kamu kesimi sözleşmeleri bakımından tavrını ortaya koymaktadır.

Sümerbank'ta ise 24 bin işçinin sözleşme görüşmesi devam ediyor. İşçi grevin eşliğine gelmek üzeredir. Stoklar işçinin gözünün önünde artırılmaya başlanmıştır. İşçiye gözdağı verilmesinin yolları aranmaktadır.”

Süper emeklilik konusunda, kazanılmış haklara saygı duyulması gerektiği görüşünü tekrarlayan Yılmaz, SSK'nın kamu ve özel sektörden toplam 1 trilyon 241 milyar lira prim alacağı bulunduğunu, bunun tahsil edilmesi durumunda

yılının kongreler yılı olacağını, yıl başından itibaren 640 bin kamu işçisi için sözleşme yapılacağını belirtirken şöyle dedi:

“1989 yılında TÜRK-İŞ'in ve bağlı sendikalarımızın kongreleri

Balaban: “Mahalli Sorunların hepsi genel sorunlardır Hastanelerde çekilen sıkıntı en büyük problemdir.”

yapılacaktır. Teşkilat olarak bütünlüğümüzün bozulmaması için temsilcilerimize görevler düşmektedir. Yine 1989 Yılı içinde 640 bin kamu işçisi için sözleşmeler yapılacaktır. Bu sözleşmelerin sağlıklı bir şekilde kotarılabilmesi için sendikacı arkadaşlarımıza büyük görevler düşmektedir. Sizin sorunlarınızı biliyoruz. Mahalli sorunların hepsi genel sorunlardır. Hastanelerde çekilen sıkıntı en büyük problemdir. Sıkıntılar büyüktür."

EMİN KUL'UN KONUŞMASI

Balaban'dan sonra söz alan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri **Emin Kul**'da TÜRK-İŞ Bölge ve İl temsilcilerine hitap ederek TÜRK-İŞ Bölge ve İl temsilcilerinin neden toplantıya çağrıldığını söyleyerek özetle şöyle konuştu:

"-Toplu sözleşmeleri malum

Kul: "Toplu sözleşmeleri sendikalar yapar, konfederasyon değil Sözleşmeyle TÜRK-İŞ'in müdahalesi olmaz. TÜRK-İŞ Koordinasyon görevini yapar."

sendikalar yapar, sözleşmeye TÜRK-İŞ'in müdahalesi olmaz. TÜRK-İŞ koordinasyon görevini yapar. Konfederasyonun görevi

sendikalar adına grev yapmak, sözleşme yapmak değil. Ortada bir sıkıntı var.. Herkes topu bir birine atıyor.. En son da konfederasyona atılıyor top.. Bu topu hepimiz tutmak zorundayız. Sıkıntılarımız sadece mevzuattan değil, ekonomik sıkıntılarımız da var."

Toplantıda söz alan Bölge ve il temsilcileri görüşlerini açıklayarak, mahallindeki sorunları dile getirdiler.

KAMU SÖZLEŞMELERİ İÇİN ORTAK HAREKET KARARI:

TÜRK-İŞ'te sözleşmelerle ilgili oluşturulan "Komisyon" üyeleri çalışma sırasında..

ÇALIŞMALARI YÜRÜTECEK KOMİSYON KURULDU

Kamu kesiminde faaliyet gösteren TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri, bu kesimdeki toplu iş sözleşmesi görüşmeleri, uyuşmazlıkları ve grev noktasına gelen sendikaların durumlarını görüşmek üzere 22 Kasım'da Ankara'da üçüncü defa toplandılar.

Toplantının amacıyla ilgili olarak basın mensuplarına açıklama yapan

Genel Başkan Şevket Yılmaz şunları söyledi:

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI

"27 Eylül 1988 tarihinde Ankara'da, 16 Kasım 1988 tarihinde İzmir'de Başkanlarımızla birlikte yaptığımız değerlendirmelere bugünkü toplantı ile devam ediyoruz.

78 gününü dolduran SEKA grevini, Zonguldak maden işçilerinin grev kararını, toplu sözleşme görüşmeleri devam eden sendikalarımızın durumlarını ele alacağız.

Şu anda 80 bin 268 üyemizin toplu sözleşme görüşmeleri devam etmektedir.

30 bin 770 işçiyi kapsayan sözleşmeler uyuşmazlık safhasındadır. 53 bin 338 işçimiz grev kararı ile karşı karşıyadır. 12 bin 420 SEKA işçisi de grevdedir.

TÜRK-İŞ, koordinatörlük görevini yerine getirmek için bu sözleşmelerle ilgili dosyaları tüm ayrıntılarıyla tetkik etmiş ve 16 Kasım tarihindeki toplantımızda derlenen bilgiler Başkanlarımıza tevdi edilmiştir.

Bugün, ayrıntıları görüşüp, ortak stratejiyi tesbit için çalışmalar yapacağız."

Şevket Yılmaz, 12 aylık enflasyon oranının yüzde 86.4 olduğunu, sadece Ekim ayı enflasyon artışının yüzde 7,5 gibi bir rakama ulaştığını da belirterek, "Avrupa ülkelerinde yıllık enflasyon artışı, bizim Ekim ayı artışından aşağıdadır" dedi.

Yılmaz, bazı çevrelerin TÜRK-İŞ aleyhine kampanya sürdürmelerinin, sendika başkanlarını etkilemediğine de işaret ederek, "Bizim mücadelemizin hedefi bellidir" şeklinde konuştu.

"Sözleşmeli Personel" uygulaması ve konunun Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmesi üzerinde de görüşlerini açıklayan Yılmaz, "TÜRK-İŞ olarak Anayasa Mahkemesi ve yargı organlarının kararlarına güvenimiz tamdır" dedi.

KONUT FONU İYİ İŞLEMİYOR

Konut Fonu üzerinde de duran TÜRK-İŞ Genel Başkanı, bu fonun, verilen sözlere rağmen işletilmediğini, kooperatif üyesi işçilerle, kooperatif yöneticilerinin güç durumda kaldığını sözlerine ekledi.

Yılmaz, konuşmasını şöyle tamamladı:

Çalışmalara katılan komisyon üyesi sendika başkanları..

"Her ne kadar TÜRK-İŞ yöneticileri toplu sözleşme imzalamaya yetkili değillerse de, teşkilatlarımızın ortaya koyacakları görüşler istikametinde ortak bir çalışma yapmak görevi elbette saklıdır.

Çalışmalarımız sırasında yolu-muza çeşitli taşlar atılacaktır. Bu önemli değildir."

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz'ın konuşmasından sonra basına kapalı devam eden toplantı saat 16'da ikinci bir açıklama ile sona erdi.

ORTAK AÇIKLAMA

26 İşkolu Sendikasının Genel Başkanları ile TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunun ortak açıklaması şöyle:

"22 Kasım 1988 tarihinde toplanan Kamu kesiminde yenilenecek toplu iş sözleşmeleriyle ilgili TÜRK-İŞ'e bağlı 26 İşkolu sendikasının Genel Başkanları, toplu iş sözleşmelerinin yürütülmesi ve sonuçlandırılmasında eksiksiz bir ittifakla birlikte ve ortak hareket edilmesine karar vermişlerdir.

Bu konuda çalışmalara aralıksız devam etmek üzere ortak bir Komisyon oluşturulmuştur.

Bu kararın uygulama şekli ayrıntıları ve yürütülecek ortak stratejisi de ittifakla tesbit edilmiştir.

Kararın hayata geçirilecek uygulama aşamaları sürekli ve belirli aralıklarla açıklanacaktır.

Devam eden grevlerdeki dayanışma ve 29 Kasım 1988 tarihinde başlaması kararlaştırılan Zonguldak TTK grevi uygulanacak ortak girişimlerin içinde yürütülecektir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur."

KOMİSYON ÇALIŞMALARI

Ortak açıklamada belirtilen Komisyon, 23 Kasım tarihinde ilk toplantısını yaptı.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri ile Türk Harb-İş Genel Başkanı Kenan Durukan, Türk Metal Genel Başkanı Mustafa Özbek, Yoi-İş Genel Başkanı Bayram Meral, Tes-İş Genel Başkanı Faruk Barut, Demiryol-İş Genel Başkanı Mehmet Acidereli, Petrol-İş Genel Başkanı Münir Ceylan, Şeker-İş Genel Başkanı Hikmet Alcan'dan oluşan komisyon, dergimizin baskıya girdiği 28 Kasım tarihinde ikinci toplantısını yapıyordu.

TKİ Sözleşmesi İmzalandı

Balaban: "Emeğiyle geçinen insanlar büyük sıkıntı içinde"

Orhan: "Grev yasağı içinde sözleşme yapmak çok güç"

Türkiye Maden-İş Sendikası ile Türkiye Kömür İşletmeleri Genel Müdürlüğü arasında devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmeleri, tarafların anlaşmasıyla sonuçlandı ve sözleşme 11 Kasım Cuma günü düzenlenen bir törenle imzalandı.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fahrettin Kurt, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut, işveren yetkilileri ile TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Emin Kul ve TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan Balaban, Türkiye Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Orhan ve sendika yöneticilerinin katıldığı törende taraflar adına konuşmalar yapıldı.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fahrettin Kurt, yaptıkları konuşmalarda işçi haklarına her zaman saygılı olduklarını, hakların verilmesi için bütün imkanların seferber edildiğini öne sürdüler.

BALABAN'IN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan Balaban, imza töreninde yaptığı konuşmada, Türkiye'de emeğiyle geçinen insanların büyük ekonomik sıkıntı içinde olduklarını kaydederek şöyle dedi:

"Ekonomik tabloya bir baktığımızda, 1979 yılını baz alırsak, ücretlilerin milli gelirden aldıkları payın yüzde 33 olduğunu, bugün ise bu oranın yüzde 15'lere indiğini görüyoruz.

İşçiliğin maliyet içindeki payına baktığımızda, bu payın da aynı süreç içinde yüzde 22'lerden yüzde 7'lere kadar düştüğü gözleniyor.

Böyle bir günde, bu konuları bir kez daha dile getirmenin doğru olmadığını düşünenler olabilir. Nevar ki; bunlar ülkemizin gerçekleridir ve gerçeklerden kaçmak mümkün değildir.

29 Bin maden işçisi arkadaşımız için imzalanan bu sözleşme hakkında fazla birşey söy-

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Orhan Balaban

lemek istemiyorum ve hayırlı olmasını dilemekle yetiniyorum.

Sayın Bakanların ve milletvekillerinin bulunduğu bu toplantıdan yararlanarak, iki aydır devam eden SEKA işçilerinin grevi ve yine Zonguldak Maden işçilerinin uyuşmazlıkla sonuçlanan toplu sözleşme görüşmelerindeki kilitlenmenin en kısa sürede giderilmesi için gayret gösterilmesinin yararlı olacağına inanıyorum."

TKİ Sözleşmesini Türkiye Maden-İş Genel Başkanı Mustafa Orhan imzalıyor..

MUSTAFA ORHAN'IN KONUŞMASI

Türkiye Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Orhan, törende yaptığı konuşmada, sözleşmenin Yüksek Hakem Kurulu'na gitmeden bitirilmesine katkıda bulunanlara teşekkür etti ve şunları söyledi:

"Grev yasağı kapsamında bulunan işyerleri için toplu sözleşme müzakerelerini sürdürebilmek son derece güçtür. Zira; Yüksek Hakem Kurulu'nun bugünkü yapısı ve işleyişi karşısında, masabaşında kazanılanların, yıllarca mükteşep hak halini alan hükümlerin bile bu dandığı görülmektedir. Aman sözleşmemiz Yüksek Hakem Kurulu'na gitmesini diye, grev yasağı kapsamındaki işyerleri için sendikaların ödünler verdiği de bir gerçektir.

İsteniler seviyede ve günün şartlarına uygun bir sözleşme yapıldığını iddia edemiyorum. Hayırlı olmasını dilemekle yetiniyorum."

GETİRİLEN HAKLAR

İmzalanan toplu iş sözleşmesi ile Türkiye Kömür İşletmelerinde çalışan yaklaşık 29 bir işçiye 1 Temmuz 1988 tarihinden geçerli olmak üzere aşağıdaki haklar sağlandı.

1.7.1988 Tarihinden geçerli olmak üzere birinci altı ay için önce yevmiyelere 1000'er lira eklenecek ve sonra yüzde 38 zam yapılacaktır.

İkinci altı ay için yine yevmiyelere 500'er lira eklenecek ve üzerine yüzde 28 zam yapılacaktır.

İkinci yılın ilk altı ayında Yüzde 20, ikinci altı ayında da yüzde 18 zam uygulanacaktır.

Toplu iş sözleşmesi ile sosyal yardımların tümü yüzde 150 artırıldı.

İş Hukukunun Çıkmazları ve Parlamentodan Beklenenler konulu Panel/Konferansın açılışında TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz konuşmasını yapıyor..

İş Hukukunun Çıkmazları ve Parlamento'dan Beklenenler Konferansı Ankara'da Yapıldı..

- Genel Başkan Yılmaz: "Sosyal Devlet Esprisi kayboldu"
- Bilim Adamları: "Sorunların Kaynağı Anayasa'dır.."
- TÜRK-İŞ'in düzenlediği "İş Hukukunun Çıkmazları ve

Parlamentodan Beklenenler" konulu Panel/Konferans. Konfederasyon Salonunda yapıldı. Toplantıya bilim adamları ve parlamentoda grubu bulunan partilerin temsilcileri konuşmacı olarak katıldı.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Emin Kul, ve tebliğini sunan
TÜRK-İŞ Başkanlık Danışmanı Önder Aker..

SUNUŞ KONUSMASI

TÜRK-İŞ Genel Başkanlık Danışmanı Av. Önder Aker, toplantının amacını belirleyen "**Sunuş Konuşması**"nda, aksaklıkların genel nedenleri üzerine de durdu.

Ülkemizdeki çalışma hayatına ilişkin sorunların halli konusunda yapılan çalışmalar ve TÜRK-İŞ'in çabaları konusunda da teknik açıklamalarda bulunan Önder Aker, özete şunları söyledi:

"—Yurdumuzda işçiler, "bireysel ve toplu iş hukuku" ve "sosyal güvenlik" alanında ciddi çıkmazlarla karşı karşıyadır.

Ocak 1979'da başlayıp 12 Eylül 1980 sonrasında sürdürülen ekonomik politika, bu politika ile uyumlu olarak Anayasa'da ve temel iş yasalarında yapılan düzenlemeler sorunların başlıca kaynağıdır. Sorunlar Aralık 1983 ve 1986'da toplanan TÜRK-İŞ 13. ve 14. Genel Kurullarında değerlendirilmiş, genel kurul, sürdürülecek çalışmaların hedeflerini ve amacını belirlemiştir.

TÜRK-İŞ Genel Kurul kararlarına göre "işçi hak ve özgürlükleri ile ilgili olarak yapılacak tüm düzenlemelerde işçi haklarını güvence altına alan evrensel ilkelerin uygulama alanına sokulmasına çalışılacaktır." Genel Kurul, bu çerçevede, tüm dü-

zenlemelerin "İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Birleşmiş Milletler Andlaşması, Filedefiya Beyannamesi, Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (Ana) Sözleşmesi, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Koruma Sözleşmesi, Avrupa Sosyal Haklar Temel Yasası ve Birleşmiş Milletler Uluslararası İnsan Hakları Sözleşmeleri'nde yer alan ilkelere uygun olması için ısraksız çalışılmasını" kararlaştırmıştır.

ILO İLKELERİ

Genel Kurul kararlarına göre TÜRK-İŞ, Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (ILO)'nın, başta Sendika Özgürlüğü ve Sendika Hakkının Korunmasına İlişkin 87; serbest toplu pazarlık hakkının ko-

runmasına ilişkin 98, kamu görevlilerinin sendikal hak ve özgürlüklerini güvenceye bağlayan 151; serbest toplu pazarlık hakkının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına ilişkin 154 sayılı Sözleşmeleri olmak üzere, işçi hak ve özgürlüklerini düzenleyen ILO Sözleşme ve Tavsiye Kararlarının yapılacak düzenlemelere yansıtılmasını sağlamaya çalışmakla ödevlendirilmiştir. Bu kararın hedefi, yurdumuzda işçi sınıfının karşı karşıya bırakıldığı son derece ağır kısıtlamaların kaldırılması, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi ilke ve kuralları çerçevesinde işçilerin temel haklarının, özgürlüklerinin yeniden elde edilmesidir.

Toplu iş hukuku alanında ve özellikle sendika özgürlüğü çerçevesinde çalışanların hak ve özgürlüklerinin asgari koşullarından söz edebilmek için, çalışanlara ve işçi örgütlerine aşağıda sıralanan haklar ve güvenceler sağlanmış olmalıdır:

1. Çalışanların ekonomik hak ve çıkarılarını korumak ve geliştirmek amacıyla sendika kurabilme ya da kendi seçtikleri sendikalara serbestçe üye olabilmek hakkını engelleyen, çalışanlar arasında ayırımı yol açan tüm düzenlemeler kaldırılmalıdır.

2. İşçiler, örgütlerinin ana tüzük ve iç yönetimlerini özgürce düzenleyebilmelidir.

3. İşçilerin yöneticilerini özgürce seçmelerini güçleştiren, seçilme hakkını kısıtlayan, engelleyen dü-

TÜRK-İŞ'teki toplantıyı izleyen sendikacılar ve konuklar..

Panel/Konferans
çalışmaları ilgi
ile izlendi.
Yandaki fotoğrafta
konferansı izleyenlerden
bir grup
görülüyor.

zenlemeler değiştirilmelidir.

4. İşçiler çalışmalarını ve iş programlarını sendikaları aracılığıyla özgürce belirleyebilmelidir.

5. İşçiler serbest toplu pazarlık hakkından en geniş ölçüde yararlanmalıdır. Serbest toplu pazarlık Devletin ve siyasal iktidarın sınırlayıcı yönde müdahalesi dışında gelişmelidir.

6. Mesleki amaçlarla grev hakkı her türlü engelden arındırılmalıdır. Bu çerçevede grev yasakları kaldırılmalı, grev erteleme hallerinin kötüye kullanılması önlenmeli, işçi/işveren ilişkilerinde mecburlı tahkimli egemen kılcak yaklaşım terk edilmelidir.

7. Sendikalar idarenin keyfi tasarruf ve kararlarına karşı etkin ya da güvencelerle korunabilmelidir.

8. Sendikalar ve üst kuruluşları işçileri uluslararası düzeyde temsil eden işçi örgütlerine serbestçe üye olabilmelidir.

9. İşçiler ve sendikaları kamu özgürlüklerinden en geniş şekilde yararlanabilmelidir.

II. ANAYASA DEĞİŞİKLİK İSTEKLERİ

TÜRK-İŞ Anayasa'ya ilişkin değişiklik isteklerini, tasarı aşamasında hazırlayarak, Danışma Meclisi'ne sunduğu (45) önergede toplamıştır.

Bu önergeler Tasarının "Yasama

Yetkisi", "Temel Hak ve Hürriyetlerin Niteliği", "Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması", "Temel Hak ve Hürriyetlerin Kötüye Kullanılmasının Durdurulması", "Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı", "Zorla Çalıştırılma Yasağı", "Kişi Hürriyeti", "Haberleşme Hürriyeti", "Dernek Kurma Hürriyeti", "Tabii Hak Kim Teminatı", "Kanunların Geriye Yürümemesi", "Öğrenim Hakkı ve Ödevi", "Kooperatifçiliğin Gelişmesi", "Kıyılardan Yararlanma", "Çalışma Hakkı ve Ödevi", "Dinlenme Hakkı", "Sendika Kurma Hakkı", "Sendikal Faaliyet", "Toplu Sözleşme Hakkı", "Grev Hakkı", "Küçük İşyerlerinde Grev ve Sözleşme Yasağı", "Asgari Ücret", "Ekonomik ve Sosyal Konsey", "Yüksek Hakem Kurulu" ile ilgili düzenlemeler için verilmiştir.

Danışma Meclisi'nin birinci ve ikinci tur görüşmelerinde kabul edilmeyen bu önergeleri istenen değişiklikler, Millî Güvenlik Konseyi'nin yaptığı açıklamada da, işçi hak ve özgürlükleri ile ilgili nisbi iyileştirmeler dışında, dikkate alınmamıştır.

2821 Sayılı Sendikalar Yasası ile 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Yasası, Anayasa hazırlık çalışması sırasında dikkate alınmayan bir kısım isteklerimizin olumsuz izlerini taşımaktadır.

Bu açıdan TÜRK-İŞ, Anayasa'nın önerge konusu olup, dikkate alınmamış bulunan yönleri üzerinde değişiklik isteğini korumakta: Sendika Kurma Hakkı (Madde 51); "Sen-

dikal Faaliyet" (Madde 52), "Toplu Sözleşme Hakkı" (Madde 53); "Grev Hakkı ve Lokavt" (Madde 54) başlıklı maddeleri ile bu düzenlemelerle doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili diğer maddelerde işçi hak ve özgürlüklerini güvence altına alan BM Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) II-keleri ve Sözleşmeleri doğrultusunda değişiklik yapılmasını istemektedir. Buna ilişkin değişiklik esasları 2821 ve 2822 Sayılı Yasa değişiklik önerilerinde belirtilmiştir."

GENEL BAŞKANIN KONUŞMASI:

Panel/Konferansı bir konuşmayla açan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz içinde bulunduğumuz sorunları sosyal ve ekonomik yönleriyle eleştirdi. Bu sorunların en başta Anayasa ve ona bağlı olarak çıkarılan yasalardan kaynaklandığına dikkati çeken Şevket Yılmaz, şöyle konuştu:

"Bireysel ve toplu iş hukukunun yaşanan çıkmazlarının, çalışanların temel hak ve özgürlükleri ışığında değerlendirileceği" toplantımızı açıyorum.

İlk panele iş hukukunun, çalışanların hukukunun gelişmesine önemli katkıları bulunan dört öğretim üyemiz katılacaklar.

İkinci panele TBMM'de grubu bulunan siyasal partileri davet ettik. Yeni yasama yılında yapılabilecekleri hakkında fikir alacağımızı ümid ediyorum.

PANEL / KONFERANS

İŞ HUKUKUNUN ÇIKMAZLARI VE PARLAMENTODAN BEKLENENLER

İş Hukukunun Çıkmazları ve Parlamentodan Beklenenler Paneli/Konferans toplantısına katılan bilim adamları görüşlerini açıklayarak, çıkmazların 1982 Anayasasından kaynaklandığını belirttiler..

Bu vesile ile görüşlerimizi; şartları nasıl gördüğümüzü, kaygılarımızı özetlemeye çalışacağım.

NE İSTİYORUZ

Önce "TÜRK-İŞ ne istiyor; TÜRK-İŞ'in amacı, hedefleri nedir? Bu soruyu cevaplandırmak istiyorum.

TÜRK-İŞ, Yurdumuzda çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin tüm kurum ve kurulları ile yerleştirilmesini istemektedir.

TÜRK-İŞ, Ulusumuzun iktisaden güçsüz durumdaki çoğunluğunun ağır ekonomik ve sosyal sorunlarının çözülerek "sosyal devlet" ve "sosyal adalet" ilkelerine ve gereklerine dayalı bir düzenin kurulabilmesini amaçlamaktadır.

TÜRK-İŞ, İşçi hak ve özgürlüklerini hedef alan haksız ve adaletsiz kısıtlama ve uygulamaların Birleşmiş Milletler Uluslararası Çalışma Teşkilatı ilkeleri uyarınca kaldırılmasını hedef almaktadır.

TÜRK-İŞ, grevli serbest toplu pazarlık düzenine yeniden işçilik kazandırılmasını istemektedir.

TÜRK-İŞ bu hedefleri doğrultusunda, Temmuz 1982'den başlayarak, başta Anayasa olmak üzere, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasinin yeniden ve sağlıklı bir biçimde kurulabilmesi için yapılmak gerekenleri açık seçik ortaya koymuş; dengezliliklerin yol açabileceği mahzurlara dikkatli çekilmiş; çalışma yaşamının "olmazsa olmaz" ilke ve kurallarının neler olabileceğini teker teker sıralamıştır.

TÜRK-İŞ Mayıs 1984'den itibaren temel yurt ve işçi sorunlarına çözüm arayan Yasa değişikliği önerilerini TBMM'ne sunmuş, önerilerin gerekçelerini Türk kamuoyuna ve 17 Temmuz 1984, 11 Şubat 1985, 29 Nisan 1985 ve 30 Nisan 1988 tarihlerinde Hükümete ve tüm siyasal partilere ayrıntılarıyla açıklamıştır. Kasım 1985'te tüm sorunlar TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde düzenlenen bir ortak toplantıda TBMM Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu üyelerine anlatılmış, önlem alınması istenmiştir. 21 Aralık 1985'de Ankara'da düzenlenen "Parlamentoya Çağrı Toplantısı"nda çıkmazlar, sorunlar ve çözüme ilişkin düşünceler tekrar-

lanmıştır. 15 Ocak 1986'da ve Hükümetten gelen istek üzerine, 10 Şubat 1987'de Yasalarda yapılması gerekli görülen değişikliklerle ilgili ilkeler Hükümete, tüm siyasal partilere, tüm milletvekillerimize ve TBMM Başkanlığına bir kez daha sunulmuştur.

Türk işçisinin haklı istek ve dilekleri 11 Mart 1984'de İzmir'de, 11 Nisan 1985'de Ankara'da, 12 Mayıs 1985'de Bursa'da 31 Temmuz 1985'de Samsun'da, 9 Ekim 1985 ilâ 18 Ekim 1985 tarihleri arasında Kayseri'den başlanılarak yedi Orta ve Doğu Anadolu illerimizde düzenlenen kapalı salon toplantılarında ortaya konmuştur.

21 Aralık 1985'de Ankara'da yapılan "Parlamentoya Çağrı" toplantısından bugüne kadar, erken seçim, genel seçimler, halkoylamaları gibi siyasal gelişmelere paralel biçimde 67 ilimizde mükerreren yapılan toplantılarda yöneticilerimiz, sendika temsilcilerimiz ve işçilerimiz aynı istek ve dilekleri haykır-
mışlardır.

3 Haziran 1984'de İstanbul'da,

Toplantıya katılan Siyasi Parti Yöneticileri, birer konuşma yaparak görüşlerini açıkladılar...

8 Şubat 1986'da Balıkesir'de, 22 Şubat 1986'da İzmir'de, 22 Haziran 1986'da Eskişehir'de, 26 Nisan 1987'de Samsun'da, 10 Mayıs 1987'de Kocaeli'nde, 29 Ağustos 1987'de Seydişehir'de, 26 Mart 1988'de Sakarya'da, 3 Nisan 1988'de Adana'da düzenlenen açık hava toplantılarında onbinlerce işçi reva görülen haksızlıkları protesto etmişlerdir. Yemeği boykot etmişlerdir, grev yapmışlardır ve yapmaktadırlar.

Sadece ulusal platformlarda değil, başta Uluslararası Çalışma Konferansları olmak üzere, tüm uluslararası platformlarda "demokrasinin olmazsa olmaz kurallarının yerleştirilmesi için" yoğun bir mücadele verilmiştir.

Ne yazık ki, bugünkü siyasal İktidar, ekonomik felsefesi doğrultusunda, bazı Batı ülkelerindeki emsalleri gibi, halktan yana olmayı değil; halkın, İktisaden güçsüz kesimlerinin karşısında olmayı; işçiye, devlet memuruna, esnafa, köylüye, emekli, dul ve yetime hisim değil hasım olmayı seçmiştir.

Aldandığı nokta şudur: İktidarlardan gelip, geçicidir; işçiler ve işçi örgütleri ile dalma var olmuşlardır, dalma var olacaklardır.

Haksızlıklarla, adaletsizliklerle mücadele etmeye devam edeceklerdir.

SOSYAL DEVLET NEREDE?

TÜRK-İŞ açısından bugün cevabı dikkatle araştırılmak gereken ilk soru yakın geçmişin "sosyal hukuk devleti" olan Türkiye'nin 1980 sonrasında buradan hangi noktaya geldiği; bugün egemen kılınmak istenen şartlar kendi seyrinde bırakılırsa, önümüzdeki günlerde hangi noktalara gelinebileceği sorusudur.

Belirtmek gerekir ki, son sekiz yıl, Türkiye'de sosyal devlet anlayışını ortadan kaldırmış, hukuk devleti ilkesini ise ciddi suretle tartışılır duruma sokmuştur.

Yapısındaki tüm çarpıklıklar ve 18 inci yüzyıl anlayışı ile uygulanmaya çalışılan ekonomik sistem, İktisaden güçsüz durumdaki geniş halk kesimlerini Devlet himayesinden büyük ölçüde yoksun hale ge-

tirirken, Devlet bu kesimleri koruyucu sosyal, ekonomik ve mali tedbirler alma ödevini yerine getiremez duruma sokulmuştur. Buna koşut olarak Devletin ekonomik hayattaki belirleyici etkinliği ve rolü hiç mertebesine indirgenmek, İktisaden güçsüz durumdaki kitleler özel sermayenin egemenli altına sokulmak, İnsafına terk edilmek istenmektedir.

Bu çarpık bir anlayıştır.

Bu çarpıklığın doğal sonuçları Türkiye'de sekiz yıldır tüm çıplaklığı ile yaşanmaktadır.

Siyasal İktidar geniş kitlelerin ağır ekonomik güçlükler ve her ölçünün ötesindeki hayat pahalılığı altında ezilmesine seyircidir.

Her beş yılda birinin işsizliğin feci sonuçları ile karşı karşıya bulunduğu yurdumuzda, iş sağlamanın, işsizlikle mücadelenin Devletin işlevleri arasında bulunmadığı öne sürülebilmektedir.

Gerçek gelir düzeyinin yarıyarıya eksildiği; yüzbinlerce yurttaşımızın elleri ile birlikte yüzde 90'lara

tırmanan enflasyonla sefaletle mahkum edildiği bir ortamda, sıkıntıları ortadan kaldırmakla ödevli olanlar sessiz kalabilmektedir.

İktisaden güçsüz durumdaki kesimlerin dışından tırnağından arttırarak yerine getirdiği vergi ödeme yükümlülüğü ile sağlanan imkanlar, siyasi iktidarla bütünleşen üç beş sermayedara ya da kuruma aktarılabilir. .

Türkiye'nin gelir dağılımı en bozuk ülkeler arasında başlarda olması; uygulamanın giderek daha kötüye yönelmesi tüm uyarılara rağmen siyasi iktidarı hiçbir şekilde rahatsız etmemektedir.

Emeğin ulusal ve uluslararası düzeyde bir "meta" gibi, üstelik ucuzluğu ile iftihar edilerek, pazarlanmaya kalkışılması; Türk çalışanının emeğinin yabancı tekellerce Türkiye Cumhuriyeti Devleti hudutları içinde sömürülebilmesi için her çeşit imkanın yaratılması, bugünkü siyasi iktidar açısından, sistemin bir gereği ve yadırganmamak gereken bir uygulama olarak görülmektedir.

Ekonomik sistemin çarpıklıklarından ve çarpıklıklarda ısrarlı olunmasından kaynaklanan, kamu vicdanını ağır şekilde rencide eden bu tablonun Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu, Örgüt yöneticileri ve Konfederasyon saflarında bütünleşmiş milyonlarca işçi tarafından kabul edilmesi, karşılıksız bırakılması asla mümkün değildir.

Bunun gibi, TÜRK-İŞ açısından, sisteme yönelik eleştirilerin, "12 Eylül öncesini arayış" ya da "siyaset yapma isteği" biçiminde değerlendirilmesi de kabul edilemez.

İKTİDARIN TUTUMU

Siyasi iktidar kendi dışındaki her çevreyi, çoğu kez demokratik bir yapıda çoğulculuğa dayalı özgür düşünceleri de hedef alarak sürekli olarak suçlama eğilimindedir.

TÜRK-İŞ, siyasi iktidarcı benimsenen ekonomik sistemin tüm kurumları ile yerleştirmeyi, iktisaden güçsüz durumdaki çoğunluğun haklarının ortadan kaldırılmasını

kolaylaştırmayı amaçlayan bu tutum ve suçlamaları şiddetle reddetmektedir.

Türkiye ekonomik sorunlarını çözmek uğraşını, insan hakları temeline dayandırmak zorundadır.

Bu çerçevede Türkiye'nin İnsan haklarına saygı esasına dayalı Batı demokrasilerinden adım adım uzaklaştırılmasına seyirci kalmak, hatta bunun teşvikçisi olmak son derece zararlı ve tehlikeli bir tutumdur.

Hür sendikacılık, grevli serbest toplu pazarlık hakkı gibi, demokrasiyi gerçek anlamda demokrasi yapan kurumların, bunca uyarıya rağmen, siyasi iktidarcı hayata geçirilmemekte direnilmesinin sadece çarpık ekonomik sistemin korunması amacına yönelmiş olduğunu kabul etmek mümkün değildir. Adeta Batı Demokrasilerinin Atatürk Türkiye'sini daha ileri ölçüde dışlaması için bir plan uygulanmaktadır.

Bunun TÜRK-İŞ tarafından kabul edilmesi ve karşılıksız bırakılması düşünülemez.

Değerli Arkadaşlarım,

Gerçek nedir?

Bugün Türkiye'de milyonlarca insanımızın, tarım işçilerinin, iş yollarının ve sosyal güvenlik sisteminin dışında, güvencesiz durumlarını sürdürmesi siyasi iktidarı rahatsız etmemektedir.

Siyasi iktidar, gelir dağılımındaki adaletsizlikleri dengeleyebilecek kurumların, örneğin grevli toplu pazarlık düzeninin işlerlik kazanmamasından sıkıntı duymamakta, sömürü şartlarını kolaylaştırmak maksadıyla, Devleti çalışanlar karşısında örgütlenme, Devlet gücünü özel sermaye ile bütünleştirme yolunu seçmektedir.

Devletin müdahalesi dışında gelişmesi gerekli olan toplu pazarlık düzeni, siyasi iktidarın açık ve aktif müdahalesi altındadır.

Yüzbinlerce çalışan "sözleşmeli" adı altında ekonomik hak ve menfaatlerini koruma ve geliştirme imkanlarını, örgütlenme hakkını, toplu sözleşmelerden yararlanma hakkını yitirme tehdidi altındadır.

Hür sendikacılık ilkeleri açıkça çiğnenmemektedir .

Batı demokrasilerince Türkiye'nin dışlanması yol açan bu tutumun bir rasyantıdan ibaret olduğunu söyleyebilmek mümkün değildir.

Bunun gibi; çalışan için güvence sağlayan tüm kurumlara göz dikilmiştir. Kıdem tazminatı gibi hukuksal kurumlar ortadan kaldırılmak, işçinin mesleki kaderi işverenin iki dudağı arasına bırakılmak istenmektedir. Siyasi iktidar binlerce işçinin işverenlerin keyfi tasarruflarıyla işinden edilmesi, tazminat haklarının hatta ücretlerinin gaspedilmesi karşısında seyircidir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde durum yürekler acısıdır. İş kazalarında ve meslek hastalıklarında en kötü ülkelerin başında gelen Türkiye'de bu durumun önlenmesi için yapıcı ve kalıcı hiçbir önlem alınmamaktadır.

Tüm bu çarpıklıklar Türkiye'yi hangi noktaya getireceği sorusunun cevabı ise tek kelime ile çıkmazdır, çözümsüzlüktür.

Siyasi iktidar bu gidişin çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi arayışına, demokrasiyi kalıcı kılabilmek için gösterilmek gereken özene ne denli ters ve sonuçlarının ne denli tahripkâr olabileceğini ya görmemekte, ya da daha vahim görmek istememektedir.

Değerli Arkadaşlarım,

Bugün burada tüm bu sıkıntılardan bir kez daha dile getirirken işçiler, tüm çalışanlar adına "uyarı" görevimizi yerine getirdiğimize inanıyoruz.

Bir küçük azınlık, bir dar kadro için ucuna asılmış, geriyor... İpin diğeri ucu milyonlarca insanın elinde.

Bu ip kopar...

Kimin yuvarlanacağını tahmin etmek için kahn olmak gerekmektedir.

"İp kopmasın; iktidar halk yaradına, iktisaden güçsüz kesimler yararına kullanılsın, daha doğru olur" diyoruz.

İyl niyetimizi, sabrımızı; sorunlara çoğulcu, katılımcı, özgürlükçü demokrasi kuralları içinde çözüm arama çabamızı -çok yanılarak-; altını çizce çizce söylüyorum -çok yanılarak- zaafa, güçsüzlüğe yoruyorlar.

Bu tutumun terkedilmesi lazımdır.

Parlamentomuza önemli görevler düşmektedir. Bu yasama yılının verimli geçirilmesi, Ata'mızın ölümünün 50. yılında, O'nun attığı imzalara saygı gösterilmesi lazımdır. İLO'da O'nun imzası vardır; imza ilkeler hayata geçirilsin düşünceyle atılmıştır, sözde kalsın diye değil...

Değerli Arkadaşlarım,

Bugünkü toplantımızı bu düşüncelerle açarken, çalışmanın yarar sağlayacağı umudunu koruyor, başarılar diliyorum.

BİRİNCİ PANEL

Açılış ve Sunuş konuşmalarından sonra, "Bireysel ve Toplu İş Hukukunda Yaşanan Çıkmazların, Çalışanların Temel Hak ve Özgürlükleri Işığında Değerlendirilmesi" konusundaki panele geçildi.

Panelde konuşan öğretim üyeleri Prof. Dr. Murat Demircioğlu, Prof. Dr. Mesut Gülmez, Doç. Dr. Savaş Taşkent, ve Doç. Dr. Öner Eğrenci, Türkiye'de çalışma hayatında yaşanan tüm sorunların diğer sorunlar gibi genelde 1982 Anayasasından kaynaklandığı görüşünde birleştiler. Bilim adamları yapılan göstermelik bazı yasa değişiklikleriyle Türkiye'deki çalışma hayatına ilişkin sorunların çözülmemeyeceğini belirttiler.

Doç. Dr. Savaş Taşkent, özetle şunları söyledi:

"Siyasi iktidarların görevi, o ülkenin sorunlarını çözmektir. Ama üzülererek görüyoruz ki, bugünkü iktidar, ülkemizdeki sorunları çözmek yerine yeni sorunlar çıkarıyor. Hukuk adeta ayak bağı sayan bir iktidarla karşı karşıyayız.

Türkiye'nin sendikal ve işçi sorunlarını Bonn, Brüksel, Paris ve diğer başkentler biliyor ama, ne yazık ki, Ankara'daki iktidar bilmiyor. Demokrasi bu anlayış yüzünden ülkemizde yerleşemiyor ve yürümüyor. İktidar güç demektir. Güç ise kötüye kullanmaya müsait bir şeydir. Eğer baskı grupları iktidarlara iyi denetleyemezse bu güç kötüye kullanma ihtimali yükselir.

1982 Anayasası Türkiye'deki özgürlükler değil, adeta yasakları teminat altına almıştır. Anayasa'daki ifadeler de, bunu kanıtlamaktadır. Yasaklar kural özgürlükler istisnalar halindedir. Buna rağmen Türkiye'deki sendikalar ve işçiler bu dar kısıplarda bile haklarını savuna bilmenin mücadelesini vermektedirler. Ancak, bu sosyal politika ile Türkiye'nin AT girmesi bence hayaldir."

Panel'in ikinci konuşmasını yapan Doç. Dr. Öner Eyrenci'de Anayasa'dan kaynaklanan şikayetleri dile getirdi ve özetle şöyle konuştu:

"2821 ve 2822 sayılı bu yasalarla ülkemizde sendikacılık, büyük bir baskı altındadır. Uygulamalar ve kanunlar İLO ilkelerine uymamaktadır.

Öncelikle Anayasa bütünüyle ele alınıp, tamamiyle çağdaş hale uydurulacak biçimde değiştirilmedikçe, sorunların üstesinden gelinemez."

Prof. Dr. Murat Demircioğlu'da Türkiye'deki yasalar ve bu yasalar-dan kaynaklanan yasaklar nedeniyle ülkemizin yıllardır İLO şikayet gündeminde yereldiğini ve bundan duyulan üzüntüyü dile getirdi

TİS sisteminin de, labirent görüntüsünde olduğunu belirten Demircioğlu şunları söyledi:

"Toplu İş Sözleşmelerinde özellikle teşmii konusu içinden çıkılmaz haldedir. Çalışma Bakanlığı'nın sağladığı ve yayınladığı bilgilere göre, Türkiye'de sendikalaşma oranı %

60'ın üzerinde görünüyor. AT ülkelerinde bile bu oran % 30'larda iken, Türkiye'nin % 6%'ı geçmiş olması, bu bilgiler hakkında şüphe yaratmaktadır. Ek 6 listelerinin de yetki konusunda devletin tarafsızlığına şüphe düşürecek şekilde düzenlendiğini belirtmek isterim.

Bu iktidarın sosyal politikası, hak sahiplerine güvensizliği ilke haline getirmiştir. Arabuluculuk müessesesi de asla iyi işlemiyor. Grev hakkı yasaklarla sınırlandırılmıştır. Grev yapılmaması kural, yapılması ise istisna olmuştur. Lokavt'ın bir anayasal hak olarak yer almış olması ise, ayrı bir üzüntü kaynağıdır. TİS'ler hükümetin vesayeti altındadır. Herşeyden önce Anayasa tümüyle değiştirilmeli, buna uygun olarak çalışma hayatı yasaları yenide düzenlenmelidir."

Prof. Dr. Mesut Gülmez ise, konuyu uluslararası kurallar çerçevesinde ele alarak şöyle dedi:

"İş Hukukumuzla ilgili yasalarda büyük sıkıntılar vardır. Bunun yanında uluslararası İLO kurallarının ülkemizde tümüyle yürürlüğe girmemiş olması üzücüdür.

Geçen uzun yıllar zarfında, Türkiye İLO'nun 166 sözleşmesinden ancak 28'ini onaylamıştır. Bu konuda bazı Afrika ve Latin Amerika ülkelerinden bile gerideyiz.

Esasen Türkiye İLO sözleşmelerinden veya kararlarından birini onaylamışsa, bu durum mevcut yasalara uygun olduğu için onaylanmıştır. Oysa, mevcut mevzuatın bu uluslararası kurallara uygun hale getirilmesi esas olmalıdır. Türkiye'deki uygulamalar bu bakımdan uluslararası kurallara aykırı bir durum arz etmektedir."

İKİNCİ PANEL

Birgün süren PANEL/KONFERANS'ın öğleden sonraki oturumun-

da parlamentoda grubu bulunan siyasi partiler adına konuşmalar yapıldı.

Anap'ın görüşlerini Tokat Milletvekili ve Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu üyesi Talat Sargın açıkladı.

Anap'ın toplumcu bir parti olduğunu ve çalışanlardan yana olduğunu iddia eden Talat Sargın, yapılan ağır eleştirilerden partisi adına üzüntü duyduğunu söyledi. Sargın'ın konuşması, zaman zaman dinleyicilerden tepki gördü.

Gerek partisinin, gerek Anap iktidarının işçilerden bu şekilde kopmaması gerektiğini ifade eden Sargın, gevşeyen diyalogun sağlanması konusunda yardımcı olacağını belirterek dedi ki:

"Anap bu eleştirilere muhatap olmamalıdır. Partim bu tarzlerden tenzih ediyorum. Bizim sosyal görüşümüz bellidir. Sorunlar konusunda böyle ağır eleştiri yerine ikna etmek gerekir. Bu toplantıda hep aynı görüşlerin sahipleri konuştu. Karşı görüşte olanlar da konuşsaydı daha iyi olurdu."

SHP'nin görüşlerini ise Eskişehir Milletvekili Sendikacı Cevdet Selvi dile getirdi ve kendisinden önce konuşan Anap sözcüsüne katılmadığını, ancak bilim adamlarının eleştirilerine gerek şahsi, gerek partisi adına hak verdiğini belirtti. Anap'ın her sıkıştığı zaman "İşçinin yanında" edebiyatını ön plana çıkardığına işaret eden Selvi şöyle devam etti:

"Anap iktidarı ne zaman sıkışırsa, Sayın Başbakan 'diyalogu kuralım', 'gelin görüşelim' der. Biz de buna katılırız. Her seferinde zirveler yapılmış ama, elimizi verdiğimizde kolumuzu kaptırmışsınız. Aslında, Anap'ın politikasının ne olduğu, sendikalara ve işçilere nasıl baktığı uygulamalarıyla ortada. Ülkemiz bugün, antidemokratik yasalar yanında, antidemokratik uygulamalar

Panel/Konferansı izleyen konuklar..

var. Esas olan da uygulamadır. İşçilerin bu son yıllarda maaşları girdiden aldıkları pay % 36'dan % 15'e, maaşlarındaki artış % 15'e, maaşlarındaki artış % 30'lardan % 70'lere düşmüştür.

Sonuçta bu anayasa tümüyle değiştirilmediği sorun halledilmez. SHP olarak Anayasa'nın birkaç maddesinin değiştirilmesi hususunda hazırladığımız teklifi imzaya açtık. Bu konuda DYP'den destek bekliyoruz. Eğer Anap, Sayın Sargın'ın dediği gibi iyi niyetli ise, onlarda teklifimizi imzalasınlar, görelim."

DEĞERLENDİRME

Panelden sonra genel bir değerlendirme konuşması yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ve oturum başkanı Emlin Kul, konuşmacı öğretim üyeleri, SHP ve DYP sözcülerinin öne sürdükleri eleştirilerle TÜRK-İŞ'in görüşleri arasında bir paralellik olduğunu belirtti.

Anap sözcüsü dışındaki konuşmacıların, sorunların kaynağı olan 1982 Anayasasının tümüyle değiştirilmesi ve bu Anayasaya uygun olarak çalışma yasalarında gerekli düzenlemelerin yapılması yolundaki görüş ve temennilerine TÜRK-İŞ olarak yürekten katıldıklarını belirten Emlin Kul, özetle şöyle konuştu:

"Gerek bu panelde konuşan değerli bilim adamları, gerekse SHP ve

DYP sözcüleri sıkıntılarının Anayasa'dan kaynaklandığını ve ülkemizdeki çalışma hayatı ile ilgili uygulamaların Uluslararası kurallara uymadığını belirtmeleri, kesinlik kazanmış gerçeklerdir. Esasen TÜRK-İŞ, yıllardır bu gerçekleri her platformda söylemiştir ve bu gerçekleri yine her platformda görüşüp tartışmaya hazırdır.

SHP ve DYP'nin Anayasa'nın bazı maddelerinin değiştirilmesi hususunda ortak bir çalışma içine girdikleri ise, zaten kamuoyuna yansımış durumdadır. Bu çalışmanın hangi ölçüde başarıya ulaşacağını şimdiden bilemiyoruz. Temennimiz, başarılmasıdır. Anap temsilcisi ise, iyi diyalog kuralım, düzeltelim, görüşelim, elbirliği ile çalışalım, biz işçinin karşısında değiliz. İşçiyi yanımızda görmek isteriz diyor. Teşekkür ederiz. Tabii, genelde Anap'la aynı görüşü paylaşmadığımız, bu toplantıda da ortaya çıkmıştır.

SHP sorunlara değinirken, parlamento sizlerden birşeyler bekliyor diyor. Ona da teşekkür ederiz. DYP ise bize iktidarı değiştirin talimatını verdi. Eh gayret ederiz. Biz de her üç partiden rica ediyoruz. 8 yıldır sürekli hazırlıklarımızı partilere de gönderdik. Lütfen bir daha tetkik edip, hazırlıklarını ona göre ortaya koysunlar ve yasama görevlerini bizden beklenenlerle birlikte en iyi şekilde yürütsünler, diyoruz."

"Demokratik Bir Toplumda Sendikaların Rolü" konulu seminare TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri de tam kadro katıldılar

Çeşme ilçesindeki seminer, 5 gün sürdü

"DEMOKRATİK BİR TOPLUMDA SENDİKALARIN ROLÜ" Sendika Liderleri düzeyinde ele alındı

- *Seminerin açılışında bir konuşma yapan Yılmaz "Sözleşmeli personel uygulaması kamu kesiminde sendikaların kökünü kazıma amacına yöneliktir" dedi..*

TÜRK-İŞ ile AAFLI'nın ortaklaşa düzenlediği "Demokratik Bir Toplumda Sendikaların Rolü" konulu, sendika Genel Başkanları düzeyinde yapılan seminer büyük ilgi gördü.

Çeşme'de 14 Kasım 1988 Pazartesi günü TÜRK-İŞ Genel Başka-

nı Şevket Yılmaz'ın açış konuşmasıyla başlayan seminer 5 gün sürdü.

YILMAZ'IN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, semineri açış konuşmasında, Türk sendikacılık hareketine uzun yıllar hizmet veren seçkin

bir gruba böylesine bir seminer düzenlenmesi yanısıra, "Demokratik bir toplum yapısının nasıl olacağı" konusunda siyasal iktidara seminer düzenlemenin daha yararlı olacağını belirtti.

Demokrasi anlayışında siyasal iktidar ile aralarında uçurumlar ol-

Sendikaların Genel Başkanları ve TÜRK-İŞ Bölge Temsilcileri düzeyindeki seminer, 5 gün boyunca büyük ilgi ile izlendi

duğuna işaret eden Yılmaz şöyle devam etti:

“Demokrasi anlayışında aramızda büyük uçurumlar bulunan siyasal iktidar, bugün Türk sendikacılık hareketinin temelden yıkılması için elinden geleni yapmaya devam etmektedir.

Sözleşmeli personel uygulaması, kamu kesiminde sendikaların kökünü kazıma amacına yöneliktir.

Kamu işveren sendikaları kanalıyla uyguladığı ücret politikası ile, işçileri sendikalarından soğutmak, işçi-sendikacı ilişkilerini ko-

parmak, sendikaları işlevlerini yapamaz kuruluşlar haline getirmek gibi hesaplar yapılmaktadır.

Değerli dostlarım, çok yönlü bir mücadele ortamında, kavgamızı demokratik platformda başarıya ulaştırmanın temel kuralı, muhataplarımızı iyi tanımak ve güçbirliğini her geçen gün daha da pekiştirmektir.

1984 Yılıının ilk aylarından itibaren, Başkanlar Kurulumuzca uygun görülen her türlü eylem programını eksiksiz uyguladık.

Uluslararası her zeminde, ülkemizdeki antidemokratik vasal

Prof.Dr. Emre Kongar "Demokratik bir toplumda sendikaların rolü" konusunu işledi.

AAFLI Türkiye Bürosu Direktörü Vaientin Suazo "Demokrasinin Tarifi ve Çeşitleri" konulu tebliğini sunarken

TÜRK-İŞ / AAFLI

DEMOKRATİK BİR TOPLUMDA SENDİKALARIN ROLÜ,

SEMINERİ

14-18 KASIM 1988 ALTINYUNUS TESME

Çalışmalar, son gün yapılan panel ile sonuçlandı. Yukarıda; paneli yöneten TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa Başoğlu ve panalistler görülüyor.

düzenlemeleri, sendikacılık hareketinin elini kolunu bağlayan mevzuatı anlattık.

Sadece ILO'daki baskılarımız, 2821 ve 2822 sayılı yasalarda, ufak çapta da olsa bir kısım değişiklikler getirmiştir.

Elbette bununla yetinmiş ya da yetinecek değiliz.

Bugün ülkemizde yaşayan ekonomik çıkmazlar, hemen her gün yeni yeni zam uygulamaları, hiç temenni etmediğimiz haldе sosyal patlamalara yol açabilir,

Türk insanını herşeyi ve her gün yapılan zamları kader gibi kabul etmeye ilanihaye devam edeceğini düşünmek büyük gaflettir.

Türk sendikacılık hareketinin bu şartlar altında toplumu tahrik etmekten, çalışma barışını bozmaktan çekinmesi; bu ülke insanına karşı saygısından, yurtseverliğinden ve kısaca sorumluluk duygusundandır.

Uyarı görevimizi yapmaya devam edeceğiz.

Bu milletin üzerine böyle inatla gelmenin kimseye yararı olmaz.

Yüzde 85'lik enflasyonlarda, yüzde 22'lik zam verip, "memurumu enflasyona ezdirmiyorum, işçinin durumu ise iyi" diyen insanların böylesine pervasız oluşlarından ülke adına endişe duyuyoruz."

SUAZO'NUN KONUŞMASI:

AAFLI Türkiye Bürosu Direktörü **Valentin Suazo**, açılısta yaptığı konuşmada Amerika'da çalışan 14,5 milyon kadın ve erkek işçinin selamlarını getirdiğini belirterek şöyle dedi:

"Ortak çalışmalarımızın amacı hür ve demokratik bir sendikacılık hareketi içindir.

AAFLI olarak bu konudaki çalışmalara destek olmak görevimizdir.

Bu seminerde, hür ve demokratik bir sendikacılık hareketi için gerekli yönlendirme stratejisi üzerinde durulacaktır. Bir ideoloji oluşturulmalıdır.

TÜRK-İŞ'in talebi üzerine Dan Montenegro'yu Amerika'dan getirttik. Gerek o'nun, gerekse bizim tecrübelerimizi bu seminer boyunca paylaşma imkanı bulacağız."

Suazo, çalışmalarının sadece sendikacılık konusuyla sınırlı olmadığını, insan haklarını korumak gibi bir görevi de beraberinde taşıdığını

AAFLI Danışmanı Dan Montenegro, seminer süresince kursiyerlerin büyük ilgi ve beğenisini kazandı.

"Halkla İlişkiler ve Basın Özgürlüğü" konusunda gazeteci Nail Gürel'i tebliğ sundu.

Semineri izleyenler, yararlı bir çalışma yapıldığını belirttiler.

ğini sözlerine ekleyerek. “Demokratik toplumlarda sendikaların rolü bunun için çok önemlidir” dedi.

İlk gün çalışmaları. AAFLI Danışmanı **Dan Montenegro**’nun “Toplum ve Sendikalar Konusunda Geçmişe Bir Bakış” ve “Açık ve Kapalı Toplamlar” konularında sunduğu tebliğ ile sonuçlandı.

İKİNCİ GÜN ÇALIŞMALARI

Seminerin ikinci gününde **Valentin Suazo**’nun “Demokrasinin Tarifi ve Çeşitleri” ile “Demokrasinin Belli Başlı Unsurları” konularındaki tebliğlerini, öğleden sonra **Dan Montenegro**’nun “Aşırı Sağdan Aşırı Sola Politik Yelpaze” ve “Merkezi, İlimli ve Demokratik Akımlar” üzerindeki konuşmaları izledi.

ÜÇÜNCÜ GÜN

Gazeteci **Nail Güreli**’nin “Halkla İlişkiler ve Basın Özgürlüğü” konulu tebliğiyle başlayan üçüncü gün çalışmaları, **Montenegro**’nun “Yeni Sol ve Yeni Sağ’ın Tanıtımı” ve “WEDU

(DİK) Tipi Sendikalar, Glasnost” konularını işlemesi ile devam etti ve **Suazo**’nun “Sendikaların Siyasi Hareketleri ve 4 Modelin Kulisi” konulu tebliğiyle tamamlandı.

DÖRDÜNCÜ GÜN

Seminerin dördüncü gün çalışmaları, 9 Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi **Doç. Dr. Fevzi Demir**’in “Sendikaların Kurumsal Hakları” konusundaki tebliği ile başladı ve öğleden sonra **Prof. Dr. Emre Kongar**’ın “Demokratik Bir Toplumda Sendikaların Rolü” konulu konferansı ile tamamlandı.

BEŞİNCİ GÜN

Dan Montenegro’nun “Aşırı Sol ve Aşırı Sağ Diktatörlüklerin Hür ve Demokratik Sendikalara Olan Düşmanlıkları” konulu tebliğiyle başlayan son gün çalışmaları, öğleden sonraki panel ile tamamlandı.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu**’nun yönettiği panele, konuşmacı olarak **Dan**

Montenegro, **Valentin Suazo**, **Prof. Dr. Emre Kongar**, **Doç. Dr. Fevzi Demir** katıldılar.

Seminere katılan kursiyerlerin büyük ilgi ve beğenisini kazanan çalışmalar, panelistlerin, soruları cevaplamaları ve TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu**’nun kapanış konuşmasıyla sona erdi.

Doç. Dr. Fevzi Demir’in konusu “Sendikaların Kurumsal Hakları”ydı.

ŞEVKET YILMAZ: "SAYIN BAŞBAKAN, ENFLASYONUN ULAŞTIĞI ZİRVEYİ BİLE BİLE İŞÇİ VE MEMURA ENFLASYONUN ÜZERİNDE ÜCRET ARTIŞI SAĞLAMAYA DEVAM EDEBİLECEĞİNİ SÖYLÜYOR. ÖFKELENMEDEN CEVAP VERMEK MÜMKÜN DEĞİL"

TEKSİF BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

Kısa adı TEKSİF olan Türkiye Tekstil, Örmeye ve Giyim Sanayii İşçileri Sendikası Başkanlar Kurulu 28-29 Kasım tarihlerinde Ankara'da toplandı.

Toplantıyı açan Genel Başkan **Şevket Yılmaz**; 28 işyerinde 25 bini aşkın Sümerbank işçisi için yapılan toplu sözleşme görüşmelerinde uyuşmazlık noktasına gelindiğini bazı işyerlerinde de anlaşma sağlanamadığını belirterek, 18 Ekim 1988 günü imzalanan ve yaklaşık 100 bin tekstil işçisini kapsayan özel kesim sözleşmesi üzerinde durarak şöyle dedi:

"180 İşyerinde çalışan yaklaşık 100 bin üyemiz için 18 Ekim tarihinde imzaladığımız ve çok iyi şartları taşıyan toplu iş sözleşmesiyle getirilen ücret artışları, siyasal iktidarın beceriksiz ekonomik politikası yüzünden yıpranmaya başlamıştır. Sadece Ekim 1988 enflasyon artışı yüzde 7,5 olmuştur. Geriye doğru 12 aylık enflasyon ise yüzde 86,4'dür"

Şevket Yılmaz, Zonguldak maden işçilerinin toplu sözleşmesi için bir-kaç gün önce yaptığı görüşmede, Başbakanın işçi ve memura enflasyonun üzerinde ücret artışı vermeye devam edeceği yolundaki sözlerini de eleştirerek,

"Sayın Başbakan, enflasyonun

ulaştığı zirveyi bile bile, sanki şimdiye kadar vermiş gibi, bundan sonra da işçi ve memura enflasyon üzerinde ücret artışı sağladıklarından söz edebiliyorsa, buna öfkelenmeden cevap verebilmek mümkün değildir" dedi.

TÜRK-İŞ VE TEKSİF Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**'ın verdiği bilgiye göre; TEKSİF Başkanlar Kurulunda imzalanan, görüşmeleri devam eden, uyuşmazlık safhası-

na gelen sözleşmelerle ilgili bir değerlendirme yapılacaktır.

Yılmaz; bütün işkollarında işçi çıkarma politikasının sürdüğünü ve boşalan kadroların doldurulmadığını da hatırlatarak, **"Çalışanın insanca yaşamasını sağlamakla görevli devlet, bu insanları rahatlıkla sokağa atabilmekte, sefaletle itebilmektedir"** dedi.

TEKSİF Başkanlar Kurulu iki gün sürdü.

"Kooperatifçilikte Afrika Ülkelerinin Gerisindeyiz..."

Hüseyin Polat, kooperatifçiliğimizin bugünkü durumunu değerlendirerek, "Bu sahada maalesef Afrika ülkelerinin bile gerisindeyiz" dedi.

Hüseyin Polat, bu karşılaştırmayı hangi ölçülere göre yaptığını aşağıdaki yazısında anlattı.

"— Kooperatifler Yasasındaki değişiklik, Sorunları çözmede yetersiz kalacak.."

"— Tüketim Kooperatiflerine Acil Devlet desteği gerekli.. Konut Kooperatifleri için ise, Toplu Konut kredilendirilmesi sisteminin değiştirilmesi zamanı gelmiş, hatta geçmiştir.."

Ülkemizde maalesef devletin belirli bir kooperatif politikası yok. Kalkınma çabalarında özel sektörün olsun, kamu sektörünün olsun neler yapmaları gerektiği ve devletten nasıl destek görecekları bir ölçüde billidir. Kalkınmada kooperatiflerin rolü belirsizdir ve dolayısıyla desteklenmeleri de söz konusu edilmemektedir.

Oysa Afrika ülkelerinin hemen tamamında kooperatifçilik başlı başına bir sektördür. Hatta bazılarında kamu sektörünün de önünde, birinci sektör konumundadır. Bu bakımdan Afrika'da kooperatifler hem kırsal, hem kenstsel kesimde kalkınmanın vazgeçilmez araçlarıdır ve hükümetlerin (askeri hükümetler dahil) öncelikli olarak destekledikleri kuruluşlardır.

BİRİNCİ KOŞUL : EĞİTİM

Afrika'nın her ülkesinde kooperatiflere yönetici ve personel yetiştiren okullar var. Ülkemizde, 50 bin kooperatif ve on milyon civarında kooperatif ortağı bulunmasına karşın, bir tek kooperatif okulu yok. Kooperatifçilikte başarının birinci koşulu eğitimidir. Ülkemizde bu eğitimi verecek ihtisas okulları bulunmadığı gibi, devlet okullarında koope-

ratifçilik "seçmeli ders" bile olamamıştır.

Bir diğer ölçü, kooperatiflerin kredilendirilmesi konusudur. Mısır, Sudan, Somali, Kenya, Tanzanya, Zimbabve, Zambiya, Uganda, Lusaka ve Nijerya gibi ülkelerde, güçlü kooperatif bankaları kurulmuştur. Bazı ülkelerde (Nijerya, Somali, Kenya gibi) birden fazla kooperatif bankası vardı ve bunların tamamı, önemli ölçüde devlet desteği görürler. Bizde, bırakınız kooperatifler bankasının varlığını, bir kısım tarımsal kooperatifler dışında, bankalar kooperatiflere kredi dahi vermezler..

Kooperatiflerin denetimi ise, öteden beri sancılı bir konu olmaya devam ediyor. Küçük bir Afrika ülkesinde, ilgili bakanlık 15 bin civarındaki kooperatifi denetlemek için 4 bin 500 müfettiş istihdam etmiş bulunuyor. Bizde ise, 50 bin kooperatife karşılık Sanayi ve Ticaret Bakanlığındaki kontrolör sayısı sadece 20'dir. Milyonlarca kooperatif ortamının kötü yönetim ve suistimaller karşısındaki yakarılarına kamudan tepki görememelerinin temelinde, işte bu anlayış yatmaktadır ve ülkemizde gönüllü bir halk örgütlenmesi ve bu yolla kalkınma çabalarına

katkıda bulunması gereken kooperatifçiliğe karşı ilginin giderek azalmasının nedenlerinin başında, bu tutum gelmektedir.

YASAL DEĞİŞİKLİK ÇÖZÜM DEĞİLDİR

Kısa süre önce, kooperatifler Yasasının 25 maddesi birden değiştirilmiş bulunuyor. Değişiklik ile ortaklık payları artırılmış ve özellikle yapı kooperatifleri için yönetim kurullarına tanınmış bir kısım yetkiler, genel kurula devredilmiştir. Ayrıca, kooperatif üst kuruluşlarının kurulmasına sınırlamalar getirilmiş, ortak dışı işlemlerden elde edilecek gelirin, ortaklara sermayeleri oranında dağıtılması gibi kooperatifçiliğin temel esprisi ile bağdaşmayan hükümler eklenmiştir. Yedi kişinin bir araya gelerek bir tüketim kooperatifi kurmaları ve ortak dışı satışlar yaparak elde edecekleri geliri aralarında paylaşmaları olanağı sağlanmıştır. Bu uygulamanın, kooperatifçilikle uzak yakın bir ilişkisi yoktur. Ama yasa değişikliği, adı kooperatif, kendisi adi şirket olan bu tür kuruluşların oluşturulmasına yeşil ışık yakmıştır. On milyondan fazla kooperatif ortağının yasal düzenleme ile kooperatiflere devlet desteği sağlanması ve kooperatiflerin eği-

tim, denetim, finansman gibi temel sorunlarına gerçekçi çözümler bulunması beklentisi devam etmektedir.

DEVLET DESTEĞİ ZORUNLUDUR

Kooperatifçilik sektörünün en güç koşullarda yaşam mücadelesi vermekte olan ögesi, tüketim kooperatifleridir. Yasa değişikliği ile sermaye payları artırımı, zaten satın alma güçleri düşmüş dargelirli kooperatif ortakları açısından hiçbir anlam taşımamaktadır. Tasarruf edebilenler ise, bu tasarruflarını kooperatiflerde değil, bankalarda değerlendirme yolunu tutacaklardır. Tüketim kooperatifleri için, Batı'da geniş bir uygulama alanı bulmuş olan düşük faizli "tüketici kredisi" uygulaması, sermaye sorununun çözümü konusunda düşünülebilecek yöntemlerden biri olabilir. Kooperatiflere, bünyelerinde kuruldukları kamu kurum ve kuruluşlarından daha çok sübvansiyon sağlanabilir. Devlet desteğindeki tarımsal kooperatifler ile tüketim kooperatifleri arasında doğrudan mal alım mekanizması oluşturularak tüketicilerin aracısız ve düşük fiyatla kooperatiflerden mal almaları olanağı yaratılabilir. Benzeri önlemler alınmadığı taktirdi, önümüzdeki aylarda pek çok tüketim kooperatifi, kepenklerini kapatmak zorunda kalacaktır. Devlet desteğine ek olarak, sınırlı ölçüde işçi tüketim kooperatiflerine sağlanan sendika desteğinin de artırılmasının tam zamanıdır.

KONUT KREDİLERİNİN DURUMU

Toplu Konut Kanununun yürürlüğe girmesinden günümüze kadar geçen dört yılı aşkın sürede, konut kooperatiflerinin sayısı yaklaşık üç kat artmıştır. Başlangıçta, konut maliyeti içerisinde yüzde 80 gibi çok anlamlı bir katkı unsuru teşkil eden konut kredisi, günümüzde fiyat artışları nedeni ile yüzde 20'nin de altına düşerek, anlamını ve cazibesini yitirmiştir. Buna karşın, konut kooperatiflerindeki çoğalma devam etmekte, her gün birçok konut kooperatifi kurulmaktadır. Toplu Konut İdaresi'nin "bu yıl ve gelecek yıl

kurulacak yeni kooperatiflere kredi verilemeyecek" yolundaki açıklamaları, bu gidişatı durduramamaktadır. Yeni kooperatiflerin, kredi alamayacakları için varlıklarını kağıt üzerinde sürdürmeleri, tehlike olmayabilir. Asıl tehlike, inşaatları yarım kalmış kooperatiflerin ortaklarını beklemektedir. Üç-dört yıldır varını yoğunu satarak ve bir miktar da kredi kullanarak inşaatlarını belirli bir seviyeye kadar getirmeyi başarmış kooperatif ortaklarının büyük bölümünün artık satacak hiçbir şeyleri kalmamıştır.. Bunlar için, eğer başka çözüm bulunmaz ise, yapılacak tek şey, ortaklıklarını gelir durumu müsait bir başkasına devrederek, kesintilerini geri almak ve bu yolla kooperatif serüveninden kurtulmaktır. Buna ise, yoksulların sırtından, varlıkların konut sahibi olması tanımı, kooperatifçilikten çok daha fazla yakışmaktadır. Toplu konut uygulamasının, konut kooperatifleri yolu ile konut sahibi olmak isteyenlere ilmk bir-iki yıl içerisinde olumlu katkıları olmuştur. Ancak genelde, böyle bir yolun açılmasını da adeta teşvik etmiştir. Konut kooperatifleri yöneticiliği profesyonelleşmiş ve ayda birkaç milyon lira maaş alan konut kooperatifi yöneticileri türemiştir. Öyle ki, bazı kooperatiflerde, ortaklardan toplanan aidatlar, bırakınız inşaat giderlerini bu tür yöneticilerin maaşlarını bile karşılayamaz olmuştur. Dürüst çalışan kooperatif yöneticileri ise, çok iyi bilinen bu çarpıklıklar yüzünden, ağır ithamlar altında kalmaktadırlar.

Ankara'da 123 konut kooperatifinin kapsayan bir araştırmamız, son dört yıl içerisinde bu kooperatiflerin ortak yapılarını önemli ölçüde değiştirdiğini ve ikinci yıldan sonra, ayrılan ortakların yerine daha varlıklı ortakların girmesinin yüzde 45'i geçtiğini ortaya çıkarmıştır. Bu oran, son bir yıllık dönemde yüzde 62'ye kadar çıkmıştır ve giderek artmaktadır. Konut kooperatifleri, giderek dar gelirli kesimin konut edinme aracı olmaktan çıkmakta, orta ve üst gelir gruplarına hizmet götüren müesseseler haline gelmektedir. Başka hiçbir ülkede örneği bulunmayan bu uygulamaya, belki de "konut kooperatifleri de

özelleştiriliyor" demek yanlış olmaz.

Konut kooperatifleri için alınacak önlemlerin başında, Toplu Konut Kanunu'nu islah etmek gelmektedir. Bu kurum, yalnız kredilerle değil, başka girdilerle de konut kooperatiflerini desteklemeli ve konut kooperatifi kuruluşu yeni esaslara bağlanmalıdır. Karayolları, Köy Hizmetleri, DSI, TEK. gibi yatırımcı kamu kuruluşlarının konut kooperatiflerine muhtemel katkıları da araştırılmalıdır.

KOOPERATİFLER VE İSTİHDAM OLANAĞI

Son yıllarda, Avrupa ülkelerinde işsizlikle mücadelede kooperatiflerden yararlanılması adeta moda haline gelmiştir. İngiltere'de son dört yılda kurulan emek kooperatiflerinin sayısı 2 bini bulmuştur. İtalya, Fransa, İspanya gibi diğer AT ülkelerinde de işçi üretim, ya da emek kooperatifleri, işsizliğin önlenmesi konusunda önemli başarılar elde etmişlerdir. Bundan dolayı da başta uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) olmak üzere, OECD ve AT gibi kuruluşlar, hükümetlere işsizlikle mücadelede işçi üretim kooperatifleri modelini desteklemelerini önermektedirler. Ülkemizde ise, işsizlerin sayısı 5 milyon sınırına dayanmışken ve bunlarla ciddi biçimde ilgilenilmezken, öğrenciler için üniversitelerdi "iş danışma merkezleri" açılması girişimleri, göstermelik olmaktan öteye gidemez. Ülkemizde, işsizlikle mücadelede emek kooperatifleri, devlet desteği ile uygulamaya konulabilecek ve olumlu sonuçlar elde edilebilecek bir modeldir. Hükümet çevreleri, emek kooperatifleri modelini, sosyalist ekonomilere özgü bir şey olduğ uzanıyla benimseemektedir. Nitekim, geçtiğimiz Mayıs ayında, işsizlikle ilgili Devlet Bakanlığına bu modeli tanıtan bir rapor sunmamıza karşın, bugüne kadar her hangi bir girişime tanık olmadık. Dünya kooperatif kamuoyu, emek kooperatifleri modelini "ikinci sanayi devrimini yaratacak kuruluşlar" olarak görürken, ülkemizde kooperatif deyeminden hala "öcü" gibi korkulmasına bir anlam vermek mümkün değildir.

TEMEL EĞİTİM SEMİNERLERİ SÜRÜYOR..

Baçoğlu: "Mücadelemiz Sonuç Alıncaya Kadar Sürecektir."

TÜRK-İŞ'in 1988 yılı eğitim planı çerçevesinde Şube Yöneticilerine yönelik düzenlediği seminerlerin üçüncüsü de Samsun TÜRK-İŞ Eğitim Merkezinde gerçekleştirildi.

Sendikaların ekonomik etkinlikleri, Sosyal Güvenlik, Dünya'da ve Türkiye'de Sendikacılık Hareketleri, Demokrasi ve Sendikacılık ile Toplu Sözleşme usul, taktik ve stratejileri konularının üniversite öğretim üyelerince işlendiği seminere üye kuruluşumuz 16 sendikadan; Tarım-İş Samsun Şubesi Eğitim Sekreteri **Yalçın Karataş**, Şube Sekreteri **Dursun Bedir**, T. Maden-İş Damar Şubesi Başkan Vekili **İbrahim Aslan**, Murgu Şubesi Mali Sekreteri **Kemal Özdemir**, Petrol-İş Gemlik Şubesi Temsilcisi **M. Emin Orhan**, Tekgıda-İş İzmir 1 Nolu Şube Başkanı **Necmi Görmez**, 2 nolu Şube Başkanı **Tuncay Kireçkaya**, Adapazarı Şube Sekreteri **Nasuf Gül**, İstanbul 1 Nolu Şube Yönetim Kurulu Üyesi **Selahattin Gümüş**, Şeker-İş Muş Şube Başkanı **Kemal Yıldırım**, Amasya Şube Sekreteri **Ertuğrul Uzun**, Deri-İş Tercan Şube Başkanı **Yaşar Özlü**, Ağaç-İş Karacasu Şube Başkanı **Murat Belen**, Çimse-İş Turhal Şube Başkan Vekili **Mümtaz Saat**, Likat-İş Samsun Şube Başkanı **Muhittin Bektaş**, T. Yol-İş Kırşehir Şube Eğitim Sekreteri **Recep Akeren**, Kastamonu 2 Nolu Şube Genel Sekreteri **Mehmet Yolasığmazoğlu**, Ağrı Şube Eğitim Sekreteri **Kaya Akyol** Tes-İş Kahramanmaraş Şube Sekreteri **Alaattin Peker**,

Kursa katılan kursiyerler TÜRK-İŞ Eğitim Merkezi önünde toplu halde

Kütahya Şube Sekreteri **İbrahim Adalısoy** Dok Gemi-İş İstanbul Şube Temsilcileri **Bahri Aykaş**, **Yılmaz Yıldırım**, **Mehmet Ülkütaşır**, **Nejat Eryetiştı**, **Ali Osman Şimşek**, **Hamdi Karakuş** T. Haber-İş Ankara Merkez Şube Mali Sekreteri **Tahir Mil**, İzmir Şube Sekreteri **Yaşar Kurucu** T. Sağlık-İş Kastamonu İl Temsilcisi **Mahmut Demirbaş** T. Haber-İş Elazığ Şube Eğitim Sekreteri **Oğuz Pakar**, Erzincan Şube Teşkilat Sekreteri **M. Hanefi Dinçer** T. Belediye-İş Samsun Şube Mali Sekreteri **Fikret Oğuzeş**, Yönetim Kurulu Üyesi **Köksal Çık** ve Disiplin Kurulu Üyesi **Metin Tirya-ki** olmak üzere toplam 37 kursiyer katıldı.

BAŞOĞLU'NUN SÖZLERİ

TÜRK-İŞ Genel Eğitim sekre-

teri **Mustafa Başoğlu**, Likat-İş (İzmir) Demiryol-İş (Side) Belediye-İş (Samsun) Toleyis (Ankara) Sinop ve Bafra Kadınlar seminerleri ile TÜRK-İŞ'in Samsun'da düzenlediği Temel Sendikacılık, Tes-İş, Petrol-İş, Tekgıda-İş Teksif, Demiryol-İş, Belediye-İş, G. Maden-İş (Zonguldak), T. Maden-İş (Tuncbilek'te) TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen İşçi Sağlığı İş Güvenliği seminerleri, TÜRK-İŞ'çe Çeşme'de düzenlenen "Demokratik Toplumlarda Sendikaların Rolü" semineri ile Sağlık-İş'in İstanbul ve İzmir'de düzenlediği bölge toplantılarında yaptığı konuşmalarda özetle şunları söyledi:

"Hükümet işçi sorunlarına çözüm getirmek yerine bu sorun-

ları daha çok arttırarak, işçilerin uygulanan ekonomik politika karşısında onları rahatlatmak yerine açlık ve sefaletle mahkûm edecek tavrını bütün çabalara rağmen değiştirmemekte kararlı görünüyor. Özellikle kurduğu 3 Kamu İşveren Sendikası yoluyla kamu işçilerinin serbest toplu pazarlık haklarından yararlanmalarına imkân tanımıyor. Kâr amacı güden özel kesimde yapılan Toplu İş Sözleşmelerinin kamu kesimine göre daha olumlu sonuçlar vermesi hükümetin kendi işçilerine karşı özel kesimden daha cimri davrandığının açık göstergesidir.

SEKA grevi, hükümetin işçiye karşı olan hasmane tutumunu giderek işçi düşmanlığına dönüştürdüğünü kanıtlamaktadır.

TÜRK-İŞ'in 14 ncü Genel Kurul Sonuç bildirgesi ilkeleri ışığı altında başlattığı eylemli mücadele ve halk oylamaları ile seçim önceleri sürdürdüğü iktidarın icraatını onaylamama çabaları hep iktidarın olumsuz tutumunu değiştirme amacına yöneliktir. Bu mücadeleler sonucunda 2821-2822 sayılı kanunların değiştirilmesi, 1988 yılı kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde ilan edilen ilkelerin değiştirilmesi gibi konularda bazı olumlu sonuçlar alınmasına rağmen hükümetin işçiye bakışını ve sorunlara olumlu çözüm getirme henüz gerçekleştirilememiştir.

Bu sebeple hedeflediğimiz sonuç alınincaya kadar yani demokrasiyi bütün kurum ve kurallarıyla işlerliğe kavuşturup çağdaş demokrasiye ve onun ayrılmaz parçası olan çağdaş işçi haklarına ulaşincaya kadar mücadelemiz sabırlı, kararlı, azimli ve geri adım atmaksızın devam edecektir."

İŞÇİ SAĞLIĞI SEMİNERLERİNE 422 KURSIYER KATILDI

TÜRK-İŞ'in, işkollarındaki nite-lik ve özellikleri nedeniyle bazı üye kuruluşlarımızı için düzenlediği İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği seminerleri sona erdi.

TÜRK-İŞ Samsun Eğitim Merkezinde Tes-İş, Petrol-İş, Tekgıda-İş, Teksif, Demiryol-İş ve Belediye-İş Sendikaları için gerçekleştirilen seminerlere 291 kursiyer; G.Maden-İş ve T.Maden-İş Sendikalarımız için Zonguldak ve Tunçbilek'te gerçekleştirilen seminerlere ise 131 kursiyer iştirak etti.

Öte yandan, çalışan kadınların karşı karşıya bulunduğu sorunlarla ilgili olarak TÜRK-İŞ tarafından üye kuruluşlar için düzenlenen seminerler devam etmektedir.

Tekgıda-İş Sendikasının talibe üzerine Bafra, Alaçam ve Sinop'ta çoğunluğu Tekgıda-İş'n üyelerinden oluşan bu üç seminere toplam 160 kadın işçi katıldı. TÜRK-İŞ'in bu amaçla düzenleyeceği seminerler önümüzdeki aylarda da devam edecektir.

HABER-İŞ Genel Kurulu Yapıldı

Genel Başkanlığa Ali Akbal Getirildi..

Haber-İş Sendikası'nın Genel Kurulu 9 - 10 Kasım 1988 tarihlerinde Ankara'da olağanüstü olarak toplandı, Genel Başkanlığa **Ali Akbal** seçildi.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu**'nun Divan Başkanlığı yaptığı genel kurul çalışmalarında, hükümetin işçi hakları konusundaki tavrı eleştirildi, sıkıntılar dile getirildi.

İki gün süren çalışmalar sonunda Haber-İş Konya Şube Başkanı **Ali Akbal** Genel Başkanlığa, **Atilla İhan** Genel Sekreterliğe,

Mehmet Günel Genel Mali Sekreterliğe, **Ahmet Akteke** Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine, **Mustafa Demir** ise Genel Eğitim Sekreterliğini seçildi.

DEMİRYOL-İŞ'İN SEMİNERİ SİDE'DE YAPILDI..

- **"Sendikal Hak ve Özgürlükler, İşçilerin Ekonomik Sorunları" seminerine çok sayıda işçi temsilcisi katıldı..**

Demiryol-İş Sendikasıyla Uluslararası Ulaştırma İşçileri Federasyonu (ITF)'nin ortaklaşa düzenledikleri "Sendikal Hak ve Özgürlükler, İşçilerin Ekonomik Sorunları" üst düzey semineri, 31 Ekim'de SSK'nın Side'deki Eğitim ve Dinlenme Tesislerinde yapıldı.

Çok sayıda sendikacı ve işçi temsilcisinin katıldığı seminer sonunda, katılanlara sertifikaları verildi.

Dört gün süren seminerin açılışında konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, güncel sorunlara temas ederek şunları söyledi:

"Türkiye'de işçi hak ve özgürlükleri, batılı anlamda eğer sağlıklı bir çizgiye gelmez ise, bunun sorumlusu elbette özveride bulunan işçiler, memurlar, emekliler, dar ve sabit gelirli değildir. Söylediğini unutan ve oy almak için çeşitli istikametlere bizi götürmek isteyenlerin bunu düşünmesi lazım gelmez mi?"

Sendikal hak ve özgürlüklerin tam anlamıyla, batı demokrasilerine uygun bir şekilde

yürümemesi halinde, Türkiye'nin ortak pazara giremeyeceğini kaydeden Yılmaz, çalışma hayatı ile ilgili yasaların, hür sendikacılık ve hür pazarlığı malul duruma düşürdüğünü söyledi.

ACİDERELİ'NİN KONUŞMASI

Demiryol-İş Genel Başkanı Mehmet Acidereli de semineri açarken yaptığı konuşmada, büyük sermaye sahipleri, ya da toprak ağalarının hiç bir zaman işsiz kalmayacağını, işsizliğin bir işçi veya işe talip kişilerin sorunu olduğunu kaydederek dedi ki:

"Bugünkü çekilmez hayat, herkes için değil, yalnızca dar gelirli için pahalıdır ve pahalılaşmaktadır. Büyük sermayedarların, temel insan haklarının çiğnendiğinden şikayet ettiklerini hiç duymayız. Yalnızca çalışanların belirli hakları kısıtlanır. İşverenler, siyasi tercihlerini açık açık söyleyebilirken, kimi ülkelerde sendikalar için siyaset yasağı vardır. Sağlık, eğitim, konut, dinlenme hakkı gibi konularda sorunları olanlar, ücret geliri ile geçinmeye ça-

lışanlardır. Türkiye'de çalışan kitlelerin çalışma ve yaşama koşulları ile ilgili sorunları saymakla bitmez. Bu sorunlar, ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, bütün dünya işçilerinin geçmişte, ya da bugün karşı karşıya oldukları sorunlarla benzer özellikleri taşır.

İşte işçiler ve sendikalararası dayanışmanın temelinde de bu gerçek yatmaktadır."

BROTHERS'İN SÖZLERİ

ITF Genel Sekreter Yardımcısı Graham Brothers de seminerde yaptığı konuşmada, ITF adına katılmaktan mutluluk duyduğunu ve seminere Demiryolcular örgütünün selam ve sevgilerini getirdiğini söyledi.

Brothers 1986 yılında kurulan ITF'e bugün 90 ülkeden 450 uluşturma işçileri sendikasının üye bulunduğunu, ITF'nin amacının ise dünyadaki uluşturma işçileri sendikaları arasında belli bir anlayışın geliştirilmesi ve dayanışmanın güçlendirilmesi olduğunu belirterek konuşmasını şöyle sürdürdü:

"ITF, Uluslararası Çalışma Örgütünün ilkelerini de geliştirmeye ve uygulamaya çalışmaktadır. ITF, aynı zamanda kendisine üye sendikaların işçi çıkarlarını koruma ve geliştirme mücadelesine katkıda bulunma doğrultusunda da çaba göstermektedir."

Likat-İş Genel Başkanı
Ahmet Kurt

LİKAT-İŞ'İN İZMİR SEMİNERİ İLGİ GÖRDÜ

Likat-İş Sendikası tarafından düzenlenen ve çalışma yasalarındaki yeniliklerle, işçinin üretimdeki rolü ile milli gelirden aldığı pay konusunun işlendiği iki günlük seminer İzmir'de Liman İşletmesi Alsancak İşçi Lokalinde yapıldı.

Likat-İş Sendikasına üye ve İzmir Liman İşletmesinde çalışan çok sayıda işçinin yararlandığı seminerin açış konuşmasında, çeşitli konular üzerinde görüşlerini açıklayan Genel Başkan Ahmet Kurt, "Demokratik kurallar içinde işçilere sosyal ve ekonomik haklar ile özgürlükler sağlama aracı olan sendikalar, sadece basit bir pazarlık müessesesi olarak görülemez" dedi.

Ahmet Kurt, eğitim çalışmalarının amacını açıklarken de şöyle dedi:

"Yapılacak eğitim çalışmalarının, doyurucu ve özgür bir ekonomik yaşama, huzurlu ve güvenlik bir çalışma ortamına, kısaca ideal bir iş hayatına ulaşmayı amaçlaması esastır"

SOSYAL SİGORTA VE FARKLI UYGULAMALAR

H. Avni YAZICI
TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik
Uzmanı

506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu sigortalıları, “Bir hizmet aktine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar” şeklinde açıklamaktadır. Yine Kanunda belirtilen Sosyal Sigorta yardımlarından sigortalılar, bunların eş ve çocukları ile vefatları halinde hak sahibi kimselelerinin yararlanması öngörülmüştür. Kurumun 3 milyonu aşan aktif sigortalısı, 1.3 milyona yaklaşan pasif sigortalısı meyanında bu kişilerin eşleri, bakmakla mükellef oldukları çocukları, ana ve babalarını gözönüne aldığımızda, nüfusunuzun 1/3'üne yaklaşan bir kesiminin bu günleri ve yarınlarının Kuruma bağlı olduğunu görmekteyiz.

4792 Sayılı Kuruluş Kanununa göre; mali ve idari bakımdan özerk, tüzel kişilikte bir devlet kuruluşu olan Kurumun, bu mali ve idari özerkliğini uygulamalarda değil, yasalarda görebilmekteyiz. Bazı müdahaleci uygulamalar, başarısız sonuçlar vermekte ve işçilerin kısa vadeli kolları, emeklililerin ve bunların dul ve yetimlerinin kısa ve uzun vadeli sigorta hakları bakımından vaki çağdaş ve anayasal taleplerine “Kurumun Mali Durumu” bahanesiyle ilgililerce karşı çıkılmakta ve fakat bu menfi neticeleri meydana getiren uygulamaları dü-

zeltici çalışmalar ufukta görülmektedir.

UYGULAMALARDAN BAZI ÖRNEKLER

1. 299 sayılı K.H.K. ile, Devlet memurları ve diğer kamu görevlileri ile kamu kesiminde çalışan işçilerin aylık ve ücret ödemelerinin ödeme zamanları değiştirilmiştir. Bu değişiklik ile “AY”ın, o ayın onbeşinden, gelen ayın onbeşine kadar ki süreyi kapsamı öngörülmüştür. Dolayısı ile maaşlarını peşin alanlar her ayın onbeşinde, çalışarak alanlarda 14.ünde maaş almağa hak kazanmışlar ve ilk uygulama Ekim/1987 ayında yapılmıştır. Bu uygulama ile maaş ve ücretlerini çalışarak 30.9.1987 tarihinde alanlar, 14.10.1987 tarihinde onbeş günlük çalışmaları karşılığında yine tam ücret almışlar ve bu ücretlerinden sigorta primleri, prim ödeme gün sayıları dikkate alınmadan 30 gün üzerinden ve fazladan kesilmiştir. Aynı durum 1.10.1987 tarihinde peşin aylık alanlara, 15.10.1987 tarihinde yapılan ödemelerde de yapılmış ve prim ödeme gün sayıları dikkate alınmadan fazladan prim kesintisi yapılmış ve bu husus o zaman ilgililere duyurulmaya çalışılmıştır.(1)

Uygulamanın meydana getirdiği menfi sonuçları bilâhare tesbit eden Kurum, 5.1.1988 tarih, 12-20 ek genelgesi ile, “...öte yandan 1 Ekim 1987 - 14 Kasım 1987 süresinde tam çalışanlara 60 günlük ücret ödendiğinden bu sürenin prim matrahı 44 güne göre hesaplanarak prime esas azami kazancı (657.096.- TL) geçebilecektir. Bu sebeple 44 günlük prime esas azami kazancı geçen miktar bordroda gösterilmeyecek ancak herhangi bir prim iptal iade işlemi yapılmıyacaktır. Ayrıca bu aya münhasır olmak üzere bildirge ile bordro mutabakatı üzerinde durulmayacaktır.” açıklamasını yapmıştır.

Bu usulsüz ve haksız uygulama, KHK'nin uygulaması hakkında ki Maliye ve Gümrük Bakanlığının 100 seri nolu, Devlet Memurları Kanunu genel tebliğindeki yanlış düzenlemeye işlerlik kazandırılmak için yapılmıştır. Ama sonunda işçilerin aleyhine bir tasarrufla ve keyfi olarak düzeltilmeye çalışılmıştır.

2. Hükümet 1988 yılı başında aldığı bir kararla “31 Temmuz 1988 - 28 Şubat 1989” tarihleri arasında biten toplu iş sözleşmeleri dolayısı ile işçilere “Ek Ödeme” yapılmasını uygun görmüştü.

İşveren çevrelerince "Ekonomik İyileştirme" olarak tanımlanan bu ödemelerden 506 sayılı Kanuna ve Kurumun görüşüne aykırı olarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı işveren kuruluşlarının görüşü doğrultusunda karar vererek bu ödemelerin sosyal sigorta primine tabii tutulmaması hususunu Kuruma talimatlandırmıştır. İlgili makamlarca 100 milyar lira olarak açıklanan bu meblağdan Kurumun prim zararı ortalama 35 milyar TL'dir. Yasanın sosyal sigorta priminden istisnaları net bir şekilde açıklamış olmasına, yıllardır devam eden uygulamalar ve Kurum görüşüne rağmen Bakanlıkca bu kararın verilmesi hususu düşündürücü ve kuruma haksız bir müdahale olarak görülmektedir. Çünkü TÜRK-İŞ 6772 sayılı Kanuna ek 2448 sayılı Yasaya göre toplu iş sözleşmelerine konulabilen ikramiyelerden sosyal sigorta primi kesilmemesi hususunda Ankara 4. İş Mahkemesinde dava açmış ve bu dava reddolunarak Yargıtay'ca da onanmıştır. Bahsekonu karar 1988 yılına aittir.

3. Kurum 15.9.1988 tarih, 16-8 ek genelgesiyle, Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğünün talebine binaen aday çırak, çırak ve işletmelerde beceri eğitimi gören öğrenciler hakkında sosyal sigorta işlemleri yönetmeliğinin 27. 28 ve 29. maddelerinin uygulanmamasına, evvelce anılan yönetmelik esasları dairesinde verilmiş olan idari para cezalarının terkin edilmesini teşkilatına duyurmuştur.

Sosyal Sigorta işlemleri yönetmeliğinin:

A) 27. maddesi, işyerinin bir ay içinde Kuruma bildirilmemesi halinde, işverenlere 100 bin lira idari para cezası verilmesini,

B) 28. maddesi, çalıştırılan sigortalıların en geç bir ay içinde kuruma bildirilmemesi halinde sigortalıların, her biri için 50 biner lira idari para cezası verilmesi,

C) 29. maddesinin, çıraklara ait mükellefiyetlerle ilgili olarak Kurumca işverenlere yapılacak yazılı ihtarın muhataba tebliğ tarihinden itibaren 30 günlük süre içinde, aylık sigorta primleri bildirgesini Kuruma vermiyen işverenlerin 40 biner lira idari para cezası ile teziyesini,

öngörmektedir.

X Sosyal Sigortalar İşlemleri Yönetmeliği 30.10.1987 tarih, 19619 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak aynı tarihte yürürlüğe girmiştir. Yönetmelikte bu hususta ayrıcalıklı bir hüküm yoktur. 506 sayılı Kanuna baktığımızda 3. maddenin II. bendinin (B) fıkrasına göre, çıraklar hakkında iş kazaları ile meslek hastalıkları ve hastalık sigortası kollarının uygulanması gerekmektedir. Yine aynı Kanunun 72. maddesi de kesilecek prim oranlarını açıkça belirtmiştir. Yani çıraklar 506 sayılı Kanuna kısa vadeli sigorta kolları olan iş kazaları ve meslek hastalıkları ile hastalık sigortası yönünden tabidirler. Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin amacı, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tabi işyeri, işveren ve sigortalılar ile ilgili işlemleri düzenlemektir. İtiraza konu olan işlemler yukarıda açıklanmıştır. Bu basit işlemleri bir kamu kuruluşunun süresinde yapamaması, Kurumun da yaptığı haklı ve yasal işlemleri bu nedenle iptal yönüne gitmesi düşündürücüdür! Sosyal sigortalıların mecburiliği ilkesine ters bir tutum olduğu kadar, kuruluşların yönetiminde ve düzenlemelerde bir boşluğun mevcudiyetinin açık bir ifadesi olarak da kabul edilmesi gerekmektedir.

SONUÇ

İdareyi, grup gayretiyle işlerin başarıma sanatı ve bugünkü kar-

maşık haliyle ilim olarak kabul etmekteyiz. İdare icraatla ilgili ve belli bir maksada yöneliktir. Muayyen ve belirli gayelerin gerçekleşmesine hizmet için vardır. Devamlı gelişen bir oluşumdur. Karar verme ve icraatla doğrudan ilgili olup, idarecide karar veren ve icraat yapan kimsedir. Ancak, uygulama ile ilgili ileriye dönük kararların teferruatlı araştırılıp değerlendirilerek anlaşılır ve kabul edilir bir şekle getirildikten sonra yürürlüğe konulması gereklidir. Tabiidir ki, baskı gruplarının fikirlerine değer verilecek ve bu gibi kuruluşların görüşleri alınacaktır. Ancak, Maliye ve Gümrük Bakanlığının tebliğine uyacağım ve yerleşmiş sosyal güvenlik uygulamalarının bu tebliğe adapte edeceğim derken, haksız prim kesmiş olmanın ötesinde birbirini tekzi eden iki ayrı emir çıkarmak gibi ters bir durumun meydana getirilmiş olması hiçde tasvip edici bir sonuç değildir.

Yine ek zam konusundaki görüşimlerinden pişman olduğunu ifade eden yetkililerin, bu pişmanlıklarının bedelini Kuruma yüklemek gibi bir neticeyle noktalamış olmaları üzerinde durulması gereken bir diğer husus olarak görülmektedir.

Ayrıca, aday çırak, çırak ve işletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerle ilgili yeni uygulama; bu kişilerle ilgili işlemleri ve mükellefiyetleri askıya alan, uygulamada çifte standart yaratan ve bazı görevleri haksız yere Kuruma yükleyecek mahiyette görülmektedir.

Örnekler düşündürücüdür! Modern sevk ve idare prensiplerine ters olup, maalesef çalışanlar aleyhine sonuçlar verecek niteliktedir. Sosyal güvenlik uygulamalarına müdahaleler ve bu hususlardaki düzenlemeler sonucu meydana gelen kargaşalar, maalesef sosyal haksızlıklara neden olmaktadır.

(1) TÜRK-İŞ Dergisi Ekim/1987 sayısı
"İlginci Bir Fon Uygulaması ve Kanuna Aykırı Bir Kesinti" makale

Buhar Kapağı Patlamadan

Demokrasilerin güzelliği ve fazileti açık rejim olmalarından düşünce ve inanç hürriyetine saygılı olmalarından ileri gelmektedir. Açık rejimlerde kişiler düşündüklerini özgürce açıklayabilme ve yayma hürriyetine sahiptirler. Ne var ki bu hürriyetinde belirli sınırları vardır ve bu sınırlar Demokratik kurallarla ve yasalarla belirlenerek yürürlüğe konulurlar. Hürriyetlerin sınırlandırılmalarında Devleti tahrip fikrinden tutunuz, bir başka kişinin Hürriyetinin başladığı sınır gibi kavramlar geliştirilmiş ve bu kavramlara saygı fikri de günümüz Demokrasilerinde sürekli telkin edilmiştir. Şüphesiz kendi Hürriyetimizin sınırlarını çizerken bir başkasının Hürriyetinin de var olduğunu, Onun sınırları ile bizim sınırlarımızın çatışmaması gerektiğini düşünmeli ve ona göre davranmalıyız. Ne var ki ferdi Hürriyet alanında ortaya konulan bu sınırlar Toplum düzeninde nasıl bir değişkenlik gösterirler? Bunu düşünmek ve yasaları yaparken korunması gerekeni korumak Devleti yönetenlerin temel ilkesi olmalıdır.

Türkiyemiz 1980 den bu tarafa Toplum düzenindeki sınırlandırmaların sıkıntılarını yaşamakta ve Geçiş Döneminin idari otoritesinin tercihini kendilerinden yana koşduğu varlıklı kesimlerin lehine çalışan ve dar ve sabit gelirli bunalan bir yapı ile yönlendirilmektedir. İşte bu tercihtir ki Avrupa Topluluğuna tam üyelik için resmen başvuran Ülkemizde Sendikal hakların kısıntılı durumda bulunması, uygulanan ekonomik modelin ve bir türlü hızı kesilemeyen enflasyonist gidişin tabii sonuçları dar ve sabit gelirli bunalımda ve geçim sıkıntısı had bir safhaya gelmiş bulunmaktadır. Dahada önemli kişileri bunalan sebepler sadece ekonomik de olamaz. Kişi hak ve Hürriyetleri, çalışma hayatı ile ilgili yasalardaki kısıtlamalar ve bu kısıtlamaların kaldırılması için verilen bunca emekler eğer beklenen ve özlenen sonuca götüremiyorsa buda toplumda birikimleri arttırır!.

TÜRK-İŞ Topluluğunda yaşanan ve bizim de hem

yaşayıp hem de aktif görevi bıraktıktan sonra yaşamaya dolaylı yoldan devam ettiğimiz Stress çaresizliğe dönüştürülmemelidir! Kitleleri harekete geçirmek eylem uygulamak kanımızca kolay yeniden yatıştırmak ise oldukça zordur. Bu gerçeğe rağmen eğer kitle hareketleri yaygınlaşmaya ve çare sokakta aranmaya zorlanılırsa bunun yaratacağı sıkıntıların toplu bir değerlendirilmesi yapılacak olursa bu sıkıntılar sadece sıkıntı içinde yaşayanları değil ülkeyi yönetenleri de yakından ilgilendirir ve ciddi tedbirler almaya yönelir.

Kısaca belirtmek gerekirse yıllardır söylediğimiz ve yazdığımız gibi Türk Çalışanları Anayasadan ve Yasalardan kaynaklanan sıkıntıların yanı sıra ekonomik bunalımlarla da karşı karşıyadırlar. Anayasa ve yasalarda yapılacak değişiklikler, şüphesiz Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin işidir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde çalışanlarla ilgili Anayasa ve Yasa değişikliklerinde Siyasi Partiler arasında mutabakat aranması ve bu mutabakatın geciktirilmeden sağlanması gerekmektedir. İktidar partisinin bu alanda muhalefet partileri arasında sürdürülen çalışmalardan uzak kalmaması ve çoğunluğu elinde bulundurduğuna göre yapılacak değişiklikleri kendisinde katılması ile bir an önce gerçekleştirme yoluna girmesi, zorunlu hale gelmiştir. Ekonomik sıkıntılarda isek gelir dağılımını dar ve sabit gelirli lehine düzelterek bir dizi tedbir alınması artık kaçınılmazdır. Bu tedbirlerin vergide iyileştirme serbest toplu pazarlık hakkının özgürce kullanılmasına muvafakat etme ve üretim ve verimlilik artışı ile kapasite kullanımını arttırma şeklinde özetlenebileceği dikkatlerden uzak tutulmamalıdır.

Alınacak bir dizi tedbirlerin uzun vadeye bırakılması gerçekçi olamaz ülke sorunları üst üste yığıldıkça demokratik işleyiş mekanizması tıkanabilir! Geçmişte örneğini gördüğümüz gibi: kapağı patlatmadan tedbir almak en çıkar yoldur. Sonradan üzüleceğimiz yere tedbiri peşinen alsak daha iyi olmaz mı?...

KASIM 1988 GIDA HARCAMASI

Hayat pahalılığının önemli bir göstergesi mutfak.. İnsanların yaşamı için gerekli olan gıda ne olmalıdır? Ne oranda gıda harcaması yapmaları gerekir?

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, Kasım 1988 ayı için bir ailenin gıda harcamasını tespit ederek, yaptığı çalışmayı açıkladı. Aşağıda Ankara'da yaşayan 4 kişilik bir ailenin yapması gereken gıda harcamasına ilişkin yapılan araştırmayı sunuyoruz

- Kasım 1988 ayında dört kişilik ailenin gıda harcaması 204 Bin 508 Liraya yükseldi..
- Geçen aya göre, artış miktarı 8 Bin 039 Lira olurken artış oranı yüzde 4.1 olarak gerçekleşti..

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından, çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptığı yerler dikkate alınarak yapılan piyasa araştırmaları gıda maddeleri fiyatlarındaki artışın sürdüğünü göstermektedir.

Bilimsel tesbitlere göre, çalışanların fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan günlük kalori ihtiyaçları ve bunu karşılayacak cins ve miktarlar dikkate alındığında, dört kişilik bir ailenin sadece gıda harcaması için yapması gereken tutar Kasım ayı itibariyle 204.508.- liraya ulaşmıştır. Bu tutarın içinde mutfak harcamaları içerisinde değerlendirilen tüpgaz gibi giderler yer almamaktadır.

Aşağıdaki tabloda, farklı yaş grubuna sahip, Ankara'da yaşayan dört kişilik ailenin dengeli beslenmesini sağlayacak harcama tutarı yer almaktadır.

Buna göre, Aralık/1987'de 128.182.- lira olan dört kişilik ailenin aylık gıda harcaması onbir ayda 76.326.- liralık bir artış göstermiştir. Dikkat edilirse bu rakam neredeyse bugünkü net aylık asgari ücrete eşitlenmektedir.

Kasım/1988 piyasa belirlemeleri göre, sebze fiyatları bir aylık dönemde yüzde 17, meyve yüzde 15, et yüzde 5 oranın-

da artarken; şeker yüzde 32 ile ilk sırayı almıştır.

Bilimsel veriler esas alınarak yapılan hesaplamalar sonucu bulunan ve sadece zorunlu gıda harcamalarını kapsayan asgari harcama tutarının, ülkedeki ortalama ücret ile kıyaslandığında, çalışanların karşı karşıya bulunduğu ekonomik sıkıntılar ile yaşama düzeyi ortaya çıkmaktadır.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN GIDA HARCAMASI

	Aralık 1987	Ekim 1988	Kasım 1988
— Yetişkin işçi için aylık gıda harcama tutarı (TL)	43.866.-	64.977.-	68.406.-
— Yetişkin kadın için aylık gıda harcama tutarı (TL)	27.114.-	42.069.-	43.273.-
— 15-19 yaş grubu erkek çocuk için aylık gıda harcama tutarı (TL)	35.112.-	53.420.-	55.262.-
— 4-6 yaş grubu çocuk için aylık gıda harcama tutarı (TL)	22.090.-	36.003.-	37.567.-
Toplam.....	128.182.-	196.469.-	204.508.-

Toplu Sözleşmelerde Uygulanacak İlke ve Yöntemler Görüşüldü

- Genel Başkan **Barut**, toplantıyı açış konuşmasında **"Türk işçisi ve halkı yıllardır demokrasi mücadelesi veriyor. Demokrasiyle ekmek mücadelesi arasında büyük bir ilişki vardır"** dedi..

TES-İŞ Başkanlar Kurulu, toplu iş sözleşmeleri dönemi öncesinde Ankara'da toplandı. 21 Kasım'da TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde yapılan toplantıda, görüşmeler öncesinde yapılacak çalışmalar gözden geçirilerek, toplu sözleşmelerde uyulacak ilke ve yöntemler tartışıldı.

Toplu sözleşmelerle ilgili konuların yanında, TÜRK-İŞ'in önderliğinde kamu kuruluşlarına muhatap sendikaların biraraya gelerek toplu sözleşmelerde ortak tavrı alma girişimi de görüşüldü.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz** başkanlığında 25 sendikanın yöneticilerinden oluşturulacak, **"Toplu sözleşmeler koordinasyon kurulu"**nun çalışmalarının Tes-İş olarak destekleneceği belirtilen Genel Başkan **Faruk Barut** çeşitli konulara da değindi.

FARUK BARUT'UN AÇIŞ KONUŞMASI

Tes-İş Genel Başkanı **Faruk Barut**, konuşmasının genel sendikal konulara ilişkin bölümünde, mücadelenin ekmek ve demokrasi mücadelesi olduğunu belirterek **"Türk işçisi ve halkı yıllardır demokrasi mücadelesi veriyor. Demokrasiyle ekmek mücadelesi arasında büyük bir ilişki vardır. Ne zaman demir paletler gelmiştir, ekmekler biraz daha küçülmüştür.**

Mücadelemiz demokrasi ve ekmek mücadelesidir. Sorunumuz, hür ve demokratik sendikacılığın oluşturulması nedeni de Özal iktidarındır." dedi.

Faruk Barut, Türkiye'deki uygulanan demokrasi ile ilgili olarak da şunları söyledi

"Arjantin'de bile diktatör Pinochet yüzde 4'le kendisini yenilmiş sayarken, demokrasi olduğu ileri sürülen bir ülkede Özal yüzde 35'le kendisini galip ilan edebilmektedir."

Kamuoyu muhatap sendikaların toplu sözleşmeler öncesinde biraraya gelerek ortak tavrı alma girişimini olumlu karşıladıklarını belirten **Barut**, bu konuyla ilgili olarak da şöyle dedi:

"Toplu sözleşme dönemine giren ve kamu işveren sendikalarına muhatap 25 sendikanın yöneticilerinin TÜRK-İŞ Genel Başkanlığına Sayın Şevket Yılmaz'ın Başkanlığında bir araya gelerek bir kurul oluşturmalarını memnuniyetle karşılıyor, Tes-İş olarak bu girişimi sonuna kadar destekliyoruz.

Temsil eden sendikaların öncelikle yapacakları toplantılarda alınacak kararlar, bundan sonra yapılacak olan mücadelede alınacak ortak tavrın ve uyulacak ilkelere belirlenmesinde önemli bir rol oynayacaktır.

Koordinasyon Kurulunda alınacak ilke kararlarında beraber olup, beraber yola çıkacağız."

Tes-İş Başkanlar Kurulu toplantısında sorunlar ele alındı.

“Gelin Sorunları elbirliği ile çözelim..”

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Genç İşadamları Derneği'nin İstanbul'daki bir toplantısında yaptığı konuşmada, sendikacılığımızın içinde bulunduğu önemli sorunlarla yasalardan ve uygulamalardan dolayı kısıtlanan temel işçi hak ve özgürlüklerinden bahsetti.

Derneğin, “Genç işadamlarının sorunlarına çözüm önerileri” getirilmesi amacıyla 26 Kasım'da düzenlediği panel'de konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, işçilerin kendi sorunları yanında ülke sorunlarına bakış tarzlarını anlattı ve “İşçi sorunları ülke sorunlarından soyutlanamaz. O halde gelin elele verelim, sorunlarımıza birlikte çözüm bulalım. Aslında bu sorunların çareleri bellidir, fakat uygulamalar hatalıdır.” dedi.

Genel Başkan Yılmaz, bu toplantıda genç işadamlarına hitaben özetle şunları söyledi:

Genç İşadamları Derneği'nin, çeşitli kesimlerden bilgi aktarılması konusunda düzenlediği böyle bir toplantıda, bizim de görüşlerimize müracaat etmiş olmasını büyük bir sempatiyle karşıladığımı, hemen sözlerimin başında belirtmek isterim.

Çünkü bugüne kadar işverenlerimizin işçilerden öneri alması, pek alışılmış bir uygulama değildir.

Bu açıdan, bugünkü toplantıyı önemli bir gelişme olarak kaydediyorum.

Taşıdığı anlam bakımından, bu toplantınızı, ülkemizde kaybolma tehlikesine

maruz “Çalışma Barışı”nın sağlam temellere oturtulmasının bir işareti olarak görmek istiyorum.

Yine bugünkü toplantımızı, işçi-işveren diyalogunun iyi bir yolda ilerlemeye başladığının bir kanıtı olarak kabul ediyorum. Ve herşeyden önce bu toplantınızı, maziye karışan “Endüstriyel Demokrasi”nin yeniden teessüsünün bir müjdecisi olarak yorumluyorum.

Eğer bir ülkede, işverenler kendi sorunları için işçilerin görüşlerine de itibar etme gibi güzel bir yola başvuruyorlarsa, o ülkenin topyekun sorunlarının halli konusunda önemli bir mesafe almıyor demektir.

TÜRK-İŞ'in ve bu yüce kuruluşa 36 yıldan beri hizmet sunan tüm sendika yöneticisi arkadaşlarımızın, sendikal mücadele anlayışında şu gerçek yer etmiştir:

— “İşçi sorunları, ülke sorunlarından soyutlanamaz...”

İşte tek bir cümlede özetlenebilecek olan TÜRK-İŞ'in hizmet geleneği budur. Parantezdeki bu cümleyi açtığımızda, işçi sorunlarının yoğunlaştığı bir gündemde, o ülkenin başı derttedir ve bu dertlerden kurtulmanın acil yolları mutlaka aramı ve bulunmalıdır.

Konuyu, biraz daha açarsak, ülke sorunlarının sadece işçi sorunlarından ibaret olmadığını, işçi sorununun bulunduğu yerde, işveren sorununun da bulunduğunu kabul etmemiz gerekir ki, işin gerçeği de budur.

Yine davet mektubunda “Genç işadamları olarak bizler, Büyük Atatürk'ün gençliğe bakış açısı doğrultusunda, aym ilkelerin takipçileriyiz.” Sözleriyle kendilerini takdim eden genç işadamlarımıza bu özellikleriyle de sempati duyduğumuzu belirtmekten haz duymaktayım. Esasen, ayrı düşünmediğimiz bu çizgideki işadamlarımıza kapımız ve gönlümüz daima açıktır. Biz, çizgisi böyle olan helal kazancın ve dürüst işverenin karşısında değil, yanındayız.

TÜRK-İŞ olarak yıllardır verdiğimiz sendikal mücadele esnasında, en başta “Sağlık Demokrasi”nin teessüsü ve noksansız işleme tezini savunmaktayız.

Tabii ki, her işi başı “Yasaksız ve noksansız bir demokrasi”dir.

Eğer, adına hür demokrasi dediğimiz sistem iyi işlemiyorsa, o ülkedeki hiçbir müessese görevini yapamaz, bu görev yapılmayınca da, işler rayından çıkar. Büyükelikle ne huzur kalır, ne kalkınma olur...

Çünkü hür demokrasilerde, hür ve bağımsız baskı grupları vardır.

Bu baskı grupları, kamuoyu adına yönetimi denetliyemiyorsa, bu baskı gruplarının temel hak ve özgürlükleri bazı yasaklar ve antidemokratik uygulamalarla kısıtlanmışsa, sosyal patlamalar kaçınılmaz olur.

Şevket Yılmaz, Tüketicinin Korunması Vakfı Kurucu Yönetim Kurulu Üyesi..

- Tüketiciyi Koruma Birliği Vakfı, TÜRK-İŞ'in Eskişehir'de açtığı Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosu'ndan sonra Ülkemizde kurulan ikinci demokratik tabanlı örgüt oluyor..

İzmir'de kurulan Tüketiciyi Koruma Birliği Vakfı, geçtiğimiz ay içinde kuruluş çalışmalarını tamamlayarak faaliyete geçti. İzmir Ticaret Odası eski Yönetim Kurulu Başkanı **Dündar Soyer** tarafından kurulan vakfın kurucu üyeliğine TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**'da seçildi.

Vakıf Başkanı **Dündar Soyer** vakfın kuruluşunda yaptığı konuşmada kötü niyetli üreticileri dürüstlerin arasında barın-

dırmamayı hedeflediklerini belirtirerek "Tüketicinin haklarını korurken üretciyi de dikkatli olmaya zorlamış olacağız" dedi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket Yılmaz** açılış töreninde yaptığı konuşmasında TÜRK-İŞ'in yürütmekte olduğu tüketicinin korunması çalışmalarından bahsetti ve Eskişehir Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosunun yaptığı çalışmalardan örnekler verdi. **Yılmaz** yaptığı konuşmada "Tüketicinin neme lazım dememesi gerektiğine

inanıyoruz, birliğin önerileri dikkate alınırsa gazetelerde her gün okuduğumuz zam haberlerinde biraz azalır" dedi.

— ÇEŞİTLİ DEMOKRATİK KURULUŞLARDAN VAKIF KURUCULARI —

Tüketicinin Korunması ile yakinen ilgili olarak çalışan tüm demokratik kuruluşların temsilcilerinin katıldığı tüketicinin koruma birliği vakfında şu kuruluşlar görev aldı. Türkiye Barolar Birliği, Türk Kadınlar Birliği, Üniversite, İzmir Gazeteciler Cemiyeti, TÜRK-İŞ, Sigorta ve Reasürans Birliği, vakfın kurucuları arasında ayrıca ev hanımları ve avukatlarda görev aldı.

BİR ZİYARET..

EURO-COOP Gen. Sekreteri Schöene, TÜRK-İŞ Yöneticileriyle görüştü

Avrupa Topluluğu Tüketim Kooperatifleri Birliği EURO-COOP Genel Sekreteri **Albrecht Schöene** ülkemize Yol-Koop'un davetlisi olarak kısa bir ziyarette bulundu.

Schöene bu ziyareti sırasında TÜRK-İŞ'i de ziyaret ederek Genel Sekreter **Emin Kul** ile bir görüşmede bulundu. TÜRK-İŞ Genel Sekreteri **Emin Kul** bu toplantıda TÜRK-İŞ'in yürüttüğü kooperatifçilik ve tüketicinin korunması çalışmaları ile ilgili bilgiler verdi. **Mr. Schöene** ise yaptığı açıklamada şunları söyledi.

"Türkiye AET'ye tam üyelik için 1965 yıllarında müracaatını yapmıştı, aradan geçen yirmi yıllık süre zarfında gerek mevzuatınızda gereksede yaşam biçiminizde AET ile uyumlu bir hale gelmek gerekmekteydi. Ancak aradan geçen yirmi yıllık süre zarfında AET'nin istediği biçimde bir değişiklik gerçekleştirilememiştir. Özellikle insan hakları, sendikal haklar, kooperatifçilik ve tüketicinin korunması konularında yeterli bir mevzuat bulunmamaktadır. Bu nedenle aradan geçen yirmi yıllık süre Türkiye açısından kaybedilmiş bir zaman sürecidir."

Toplantıda TÜRK-İŞ Genel Sekreteri **Emin Kul**'dan başka, TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri **Çetin Göçer**, Yol-Koop Yönetim Kurulu Başkanı **İsmail Gündüz**, TÜRK-İŞ Kooperatif Uzmanı **Sinan Vargı** ve ILO Kooperatif Danışmanı **Hüseyin Polat** da hazır bulundular.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNDE SON DURUM

(30 Kasım 1988 tarihi itibariyle)

- TÜRK-İŞ'e bağlı 32 sendikanın toplu iş sözleşme çalışmaları sürüyor. TÜRK-İŞ Araştırma Bölümü'nün sendika genel merkezlerinden sağladığı bilgiler ışığında yaptığı çalışmaya göre, uyuşmazlıkta bulunan işyerleri ile grev aşaması ve grev uygulaması sürdürülen işyeri, sendika ve işçi sayıları aşağıdadır:

İşçi Sayısı

A. Görüşmesi Devam Edenler	81.220
B. Uyuşmazlık Aşamasında Olanlar	27.094
C. Grev Kararı Alanlar	11.307
D. Grev Uygulamasında Olanlar	11.723

A. GÖRÜŞMELERİ DEVAM EDEN TİS'LER

SENDİKA	İŞYERİ	İŞÇİ SAYISI
TEKSİF	SUMERBANK Genel Müdürlüğü	28.000
	Müstakil 30 işyeri	5.500
T.MADEN-İŞ	Mağnesik A.Ş.	1.009
	Yeni Çeltik	2.000
	Yaşar Ankrom	59
	Muharrem Kireççi Kömür İşletmeleri	85
PETROL-İŞ	POTAŞ A.Ş.	54
	Dostel Alü. Sülfat San. A.Ş. Sülfat Fab.	97
	Farglas Kimyevi Mad. Sanayi A.Ş.	144
	Farstab Stabilizatör Sanayi A.Ş.	26
	Kapsan Kap. Sanayi A.Ş. Bursa	41
	Elba Koli. Şti. İstanbul	20
	Kentaş Kimya End. Ticaret A.Ş. Bursa	27
	Teklas Kauçuk Sanayi Gebze	107
	Haver İlaç Sanayi Tic. A.Ş. İstanbul	40
	Neşe Mefruşat Ticaret Sanayi A.Ş. İstanbul	23
	Kaplan Petrol	4
TÜRK METAL	36 işyeri	2.970
BASİSEN	Egebank	558
TEKGIDA-İŞ	108 işyeri	26.500
ÇİMSE-İŞ	BAZEL Üç Yıllık Blok Tuğla	100
	Günfa Güney	74
	Emek Kiremit	70
	Bozkır Tuğla Fabrikası	100
TARIM-İŞ	Ege Tarım A.Ş.	100
SAĞLIK-İŞ	Denizli Yetiştirme Yurdu	30
	Polis Emeklileri Derneği	70
YOL-İŞ	TİTAS A.Ş. K.Maraş	175
BELEDİYE-İŞ	14 Belediye	830
AĞAÇ-İŞ	ORÜS	5.000
	SETAŞ Orman Mamülleri	200
BASIN-İŞ	ADIM Yayıncılık	15
	Ziraat Bankası Matbaası	98
DERİ-İŞ	Beymen Albay (Sümerbank Genel Müdürlüğüne bağlı işyerleri için yetki bekleniyor)	200
HAVA-İŞ	Uçak Servisi	774
	Havaş	1.516
	Çelebi Şirketler Topluluğu	201

B. UYUŞMAZLIKTAKİ OLAN TİS'LER

T.MADEN-İŞ	KÜMAŞ Many. İşi.	754
TEKSİF	Gaziantep Yünü Grubu	3.000
	AYDIN Tekstil	1.200
	Tarsus Yıdış İplik Fabrikası	800
HAVA-İŞ	THY	5.000
DERİ-İŞ	T.Deri İsv. Sen. bağlı işy.	1.100
BASİSEN	ŞEKER Sigorta	155
	BANCO Di Roma	100
PETROL-İŞ	ÜROSAN	67
	ELVAN Plastik	24
	SOYEL Koll. Şti.	16
	ENKAFLEKS Yer Döşemeleri San. A.Ş.	31
	Akdeniz Gübre Sanayi	667
	DERİ Lüks Taban San. Tic. Şti. A.Ş.	49
	TETRA - PAK-NASAŞ Paket San. Tic. A.Ş.	67
	KEBAN Holding San. A.Ş. Elazığ	115
PETROL-İŞ	İnci Plâstik ve Sünger San. A.Ş.	38
	Eyüp Sabri Tuncer Kimya Gıda Amb. San. A.Ş.	
	Ankara	12
	DETAŞ A.Ş. İSTANBUL	121

	WYETH Laboratuvar A Ş	171
	Orhan Koll Şti. İstanbul	26
	Boyataş Boya Dağıtım Sanayi A Ş	84
	Alpet Alağa Petrokimya San. ve Tic. İzmir	2 887
	Yarpet Yarımcı Petrokimya San. Tic. Kocaeli	3 103
	Petkim Genel Müdürlüğü	79
	Anılı Plâstik Sanayi	73
	PE-PA Petrol Paz. A Ş	8
ÇİMSE-İŞ	Uşak Seramik	113
	Yıldız Kiremit	24
	Kütahya Porselen	553
TGS	Anadolu Ajansı	300
TEZKOOP-İŞ	Sümerbank	300
AĞAÇ-İS	Sunta Tahta	200
	Kelebek Mobilya	250
TÜRK METAL	Emsa Elektronik	80
TEKGIDA-İŞ	TRAKYA Birlik	700
	FRUKO-TAMEK	1 280
	Değişik İşyerleri	1 841
BASIN-İŞ	MARS Ticaret Sanayi A Ş	56
TOLEYİS	Etap Marmara Oteli	550
	T. Jokey Klübü	1 100

C. GREV KARARI ALINAN TİS'LER

SENDİKA	İŞYERİ	İŞÇİ SAYISI	KARAR TARİHİ
PETROL-İŞ	Ağakim-Kimya Sanayi ve Tic. A.Ş.	46	27.10.1988
T.MADEN-İŞ	Üzmen Maden Kömür İşi.	42	26.10.1988
ÇİMSE-İŞ	Ala	158	26.10.1988
SELÜLOZ-İŞ	Kağıt İşverenleri Sendikasına bağlı işyerleri	400	31.10.1988
TEKSİF	Kutsallar Çırcır Fab.	45	24.10.1988
AĞAÇ-İŞ	Sametoğlu A.Ş.	120	11.11.1988
	Adel Kalemcilik	500	17.11.1988
	SEKA Bolu Müessesesi Müdürlüğü	400	22.11.1988
	Yonsan Ağaç Sanayi	100	1.12.1988
TÜRKMETAL	Ereğli Demir Çelik Fabrikası	8662	1.12.1988
	Emniyet Genel Müdürlüğüne bağ. işy.		11.10.1988
	Çiftarslan Demir Çiçi San. Ank.	76	7.11.1988
	Eğemosan Motorlu Araçlar İzmir	206	8.11.1988
	Nace Makina	235	10.11.1988
	Molsan Telekomünikasyon San. Tica-		
	ret A.Ş. İzmir	37	31.10.1988
	Tem Metal Madeni Mutfak Alet Sa-		
	nayi İzmir	105	27.10.1988
TEKGIDA-İŞ	Satudas Tarım Ürünleri Adapazarı	40	18.10.1988
TOLEYİS	Sipahiocağı Klübü	25	6.10.1988
T.DENİZCİLER	TTK Denizcilik İşi.	110	17.11.1988

D. DEVAM EDEN GREVLER

SENDİKA ADI	İŞYERİ	İŞÇİ SAYISI	BAŞLAMA TARİHİ
PETROL-İŞ	Doğu Galvaniz Kocaeli	106	17.09.1987
	Koruma Tarım İlaçları (İşletme)	562	3.11.1988
AĞAÇ-İŞ	Elsan A.Ş. İstanbul	60	1.08.1988
ÇİMSE-İŞ	Şayakçı Balıkesir	350	27.9.1988
	Betonsan	95	10.10.1988
SELÜLOZ-İŞ	SEKA	10.200	06.09.1988
	Motif Duvar Kağıtları	50	30.10.1988
	Adana Kağıt Torba	105	30.6.1988
	Bonsaş	100	18.11.1988
TÜRK METAL	Civas Cıvata	84	01.08.1988

SSK'NIN 1 TRİLYONLUK ALACAĞININ TAHSİLİ SORUN YARATIYOR..

- Bu Alacaktan Bir Kısımının Maliye'ye Ait Oluşu Yüzünden İmren Aykut ile Kurtcebe Alptemoçin TBMM'de Münakaşa Etti..

TÜRK-İŞ'in zaman zaman yaptığı uyarılara rağmen, SSK'nın işverenlerde ve çeşitli resmi kuruluşlardaki prim alacaklarının yekûnu yaklaşık bir trilyon lirayı buldu.

Söylentilere göre, bu alacağın yüzde 25'i İse, Maliye Bakanlığına ait. TÜRK-İŞ yöneticilerinin, bu alacakların tahsil konusunda artık daha fazla gecikilmemesi yolundaki sert uyarılarından sonra harekete geçen Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı İmren Aykut, geçtiğimiz günlerde Maliye ve Gümrük Bakanı Kurtcebe Alptemoçin'i TBMM Kullisinde görünce, bu borcun ödenmemesi halinde Maliye Bakanlığı hakkında icra takibatına başvuracağını yüksek sesle açıklaması üzerine, iki bakan herkesin gözü önünde tartışılar.

Bu tartışmaya rağmen, SSK'nın bu bakanlıktan alacağı tahsil edilip edilmediği, henüz bilinmiyor.

BİR TRİLYON LİRAYLA NELER YAPILABİLİR?

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa Başoğlu, kurum alacaklarının kısa sürede tahsil gerektiği konusunda son günlerde gittiği her toplantıda konuşmalar yaptı ve işçi parasının bu şekilde geciktirilmesini kına-

dı. Başoğlu, bu bir trilyonluk alacağın banka faiziyle bile bir yılda asgari 700 milyar lira gelir elde edileceğini ve bu parayla da tam donanımlı 40 yeni hastane açılabilceğini söylüyor.

Mustafa Başoğlu, yine bu alacağın sadece faizi ile daha başka neler yapılabileceğini şöyle açıklıyor:

"700 milyar lira ile 110-250 yatak kapasitesi arasında 40 adet hastane yapılarak en modern sağlık araç ve gereçleriyle donatılabilir. Böylece Kurumun yatak sayısı 22 bin 400 artacak, son 5 yıllık kalkınma planında yer alan hedeflere yaklaşılmış olacaktır.

Bahsekonu faiz geliri ile, 3425 Sayılı, 1988 yılı mali yılı bütçe kanununa ek T-cetveline göre azami bedeli 30 milyon lira olan tıbbi cihazlarla donatılmış ambulanslardan 22 bin adet alınabilir ve mevcut filonun arttırılıp yenilenmesiyle sağlık hizmetleri hastanın ayağına kadar götürüp, çağdaş bir hale getirilebilir.

Modası geçmiş, çağdışı kalmış sağlık araç ve gereçleri tümüyle yenilenir, sağlık hizmetleri daha iyi verilebilir.

Yine bu 650 milyar ile gerektiğinde beş kat daha fazla

personel istihdam edilebileceği gibi, mevcut personelin mali durumlarının güçlendirilmesi konusunda iyileştirici ve kalıcı önlemlerin alınması da mümkün olabilir.

Kurumun sağlık ve idari hizmetlerinin yürütümünde beşerli unsur önemli bilinmekte ve eksik kadro ile yürütülmek isteyen hizmetlerde karşılaşılan sorunlar gündemden inmemektedir. Bu yöndeki şikayet ve şikâyetler feryat ve ızdıraba dönüşmüş bulunmaktadır. O halde, Kurum 1987 yılında 16 milyar daha fazla ödemede bulunmak suretiyle boş kadrolarını doldurarak hizmetlerinde etkinlik ve verimliliği sağlayabilir, bu şikâyetleri ve feryadı önleyebilir.

Kurum 1987 yılında 1 milyon 171 bin 407 emekli ve hak sahibine 1 trilyon 692 milyar 913 milyon 100 TL. malüliyet, yaşlılık ve ölüm aylığı ödemiştir. Ayrıca 325 milyar sosyal yardım zammı olmak üzere 2 trilyon 18 milyar 334 milyon 700 bin TL. ödemede bulunmuştur.

Şayet Kurum 1 trilyona yaklaşan alacaklarını değerlendirebilse idi, 1987 yılında malüliyet, yaşlılık ve ölüm aylığı ödenen 1 milyon 171 bin 407 kişiye ödemiş olduğu bu miktarın % 30'undan fazla bir ödemede bulunabilecekti."